

Det juridiske fakultet

Vilkår for avliving av hund

Rettssituasjonen før og etter foreslått lovendring

Jagoda Weronika Nowacka

Masteroppgave i rettsvitenskap, JUR-3902, mai 2022

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Tema og presentasjon av problemstillingen	1
1.2	Avgrensning.....	1
1.3	Metode	2
1.4	Videre fremstilling	2
2	Den historiske utviklingen.....	3
2.1	Bakgrunnen til hundeloven av 2003	3
2.1.1	Magnus Lagabøters landslov og Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog ..	4
2.1.2	Kong Christian den Femtis norske Lov	5
2.1.3	Bufeloven.....	6
2.1.4	Straffeloven.....	7
2.1.5	Reindriftsloven.....	9
2.1.6	Viltloven	10
2.1.7	Kamphundloven.....	10
3	Starten på samarbeid om en ny hundelov	12
3.1	Konkrete hendelser som bakgrunn for reformen	12
3.2	De tre fedrene.....	13
3.3	«En hund som en gang biter, vil gjerne bite igjen»	14
4	Hundeloven av 2003.....	15
4.1	Innledning	15
4.2	Formålet med hundeloven.....	16
4.3	Forvaltningsrettslig- og et strafferettslig spor.....	17
4.4	«Hundeloven ga et tryggere hundehold»	17
4.5	Hundeloven § 18.....	18
4.5.1	Innledning	18

4.5.2	Formålet bak avlivingsbestemmelsen	18
5	Vilkår for avliving av hund	18
5.1	Innledning	18
5.2	Angrepet.....	19
5.2.1	Ordlyden	19
5.2.2	Slik tolkes vilkåret « <i>angrepet</i> » av Høyesterett.....	20
5.3	Skadet.....	22
5.3.1	Ordlyden	22
5.3.2	Slik tolkes vilkåret « <i>skadet</i> » av Høyesterett.....	23
5.4	Uforholdsmessig tiltak	24
5.4.1	Forholdsmessighetsvurdering	24
5.4.2	Hvilken fare som har vært til stede	25
5.4.3	Påført skade.....	27
5.4.4	Risiko og utrygghetsfølelse hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden ²⁸	
5.4.5	Hundens nytteverdi	30
5.4.6	Økonomisk verdi.....	32
5.4.7	Oppsummering.....	32
5.5	Omplassering av hund.....	32
5.5.1	Innledning	32
5.5.2	Praktisk mulig og forsvarlig.....	33
5.5.3	Hunden Bamse	34
5.6	Vedtak om avliving eller omplassering kan omfatte alle andre hunder som hundeholderen har hånd om.....	36
5.6.1	Innledning	36
5.6.2	De fem pyrenerhunder.....	36
5.6.3	Sikkerhetsmessig forsvarlig	38
5.7	Hund som har påført barn vesentlig skade.....	39

5.7.1	Innledning	39
5.7.2	Politihunden Pelle	41
5.7.3	Bør normalt avlives	43
6	Forslag til endringer i loven	43
6.1	Bakgrunn for lovforslaget	43
6.2	Definisjoner	44
6.2.1	Innledning	44
6.2.2	Skade på menneske	44
6.2.3	Betydelig skade på menneske	45
6.2.4	Angrep	47
6.2.5	Ensidig angrep	47
6.3	Avliving eller omplassering av hund	48
6.3.1	Innledning	48
6.3.2	Første ledd	48
6.3.3	Andre ledd	51
6.3.4	Tredje ledd	51
6.3.5	Fjerde ledd	51
6.3.6	Kommentarer	52
7	Avsluttende bemerkninger	54
	Referanseliste	56
	Vedlegg	62

Forord

Da NRK publiserte artikkelen «Retten har bestemt at Teddy (7) kan avlives» og jeg så bildet av hunden fanget det umiddelbart min interesse.¹ Ifølge artikkelen oppfylte hendelsene som Teddy var innblandet i grunnvilkårene for at hunden kunne avlives. En hundetrener som hadde vært hundeinstruktør i politiet i 35 år vurderte hunden og konkluderte med at den ikke var farlig, men denne uttalelsen la ikke retten vekt på.

Jeg har alltid likt dyr og brydd meg mye om de, men Teddy vekke en slags interesse jeg ikke har kjent på før. Etter å ha lest artikkelen var det helt klart for meg hva avhandlingen min skulle handle om. Et raskt klikk på lovdata med søkeordet «hundeloven», hundretallssider med forarbeider, mange dommer og enda flere artikler, resulterte i denne avhandlingen.

¹ Vegard Unger Ellefsen og Stig Bolme «Retten har bestemt at Teddy (7) kan avlives», NRK.no, 6. september 2021, https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/retten-har-bestemt-at-teddy-7_-kan-avlives-1.15638979 (lest 6. september 2021).

1 Innledning

1.1 Tema og presentasjon av problemstillingen

Tema for denne avhandlingen er vilkårene for avliving av hund. Besvarelsen inneholder en fremstilling og vurdering av lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven) § 18.

Problemstillingen som reises er hva som er vilkårene for å avlive en hund som har angrepet et menneske eller et barn, og/eller påført disse en skade. Besvarelsen vil ta for seg en grundig gjennomgang av vilkårene for avliving og en presisering av hva som faller inn under disse.

Før dagens hundelov ble vedtatt fant mennesker det problematisk at farlige hunder ikke ble avlivet eller at det skulle mye til for at de skulle bli avlivet. Nå derimot synes mange at hunder blir avlivet for lett. Så hvordan er det egentlig? Er hundeloven problematisk i den forstand at den mangler definisjoner på vesentlige begreper og har en ordlyd som av mange kan oppfattes som en straff for hundeeiere, eller innebærer hundeloven tiltak som skal forebygge en fremtidig skade? Gjennom denne avhandlingen skal jeg prøve å finne ut om dagens hundelov fungerer slik den skal og bidrar til å fremme et hundehold som varetar hensyn til sikkerhet, trygghet, ro og orden² eller om den på bakgrunn av sin utforming og måten den praktiseres på, åpner for vilkårlighet.

1.2 Avgrensning

Avhandlingen vil i korte trekk presentere de rettsområder som regulerte hundeeierens ansvar for hunders atferd før hundeloven trådte i kraft, men i all hovedsak vil besvarelsen knytte seg til hundeloven, dens forarbeider og rettspraksis på området.

Hundeloven § 18 regulerer langt flere tilfeller enn det som er forsvarlig å behandle innenfor besvarelsens rammer. Av den grunn vil de tilfeller hvor en hund har jaget eller skadet tamrein, husdyr eller hjortevilt, eller hvis den har skadet en annen hund eller kjæledyr, ikke behandles.

² Lov 4. juli 2003 nr. 73 om hundehold (hundeloven) § 1 andre ledd første setning.

Avliving eller omplassering av en hund som har gått ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn, etter at politiet har gitt hundeholderen mer enn én skriftlig advarsel i løpet av de siste tre årene jf. § 18 femte ledd, vil heller ikke behandles.

Ettersom denne avhandlingen tar utgangspunkt i hundeloven § 18, vil adgangen til å avlive en hund umiddelbart som er regulert i loven §§ 14 og 17, falle utenfor besvarelsens rekkevidde.

1.3 Metode

Det metodiske tilnærmingen i denne avhandlingen vil være rettsdogmatisk og avhandlingen vil bestrebe seg på å presisere gjeldende rett på området.³ Det rettslige utgangspunktet for denne avhandlingen vil være formell lov. Lovens ordlyd vil analyseres for å kunne utlede hva som er gjeldene rett.⁴ Ettersom hundeloven og dens forarbeider nesten er 20 år gammel vil rettspraksis ha en sentral betydning for tolkningen av vilkårene for avliving av hund.

De metodiske utfordringene i avhandlingen knytter seg til at det foreligger lite praksis fra Høyesterett. Det er avsagt to Høyesterettsdommer i 2018 om avliving av hund etter angrep eller skade på menneske, og disse er selvsagt prejudikater på området. For å kunne presisere gjeldene rett vil det dermed også være nødvendig å se hen til underrettspraksis.

Besvarelsen vil bestrebe seg på å klarlegge gjeldene rett ved å tolke relevante rettskilder og anvende disse i tråd med rettskildelæren og den juridiske metoden.⁵ Rettskildene vil vurderes etter rettskildeprinsippene om relevans, slutning og vekt.⁶ Avslutningsvis i avhandlingen vil det foretas en rettspolitisk analyse hvor jeg skal tillate meg selv å komme med egne synspunkter på hundeloven slik den er lovfestet i dag og slik den er foreslått endret.

1.4 Videre fremstilling

I kapittel 2 vil det ses på hvordan vilkårene for avliving av hund var før hundeloven tredde i kraft, med søkelys på hva som ble ansett å være problematisk. Det vil bli redegjort for den historiske utviklingen og bakgrunnen til hundeloven av 2003. Kapittel 3 vil ta for seg de

³ Nils Nygaard, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2. utgave, Universitetsforlaget 2004 i kapittel 1, Jens Edvin A. Skoghøy, *Rett og rettsanvendelse*, Universitetsforlaget 2018 i kapittel 1.6.

⁴ Nygaard (2004) s.180.

⁵ Nygaard (2004) s. 24.

⁶ Nygaard (2004) s. 34-37 og s. 84.

konkrete hendelsene som fant sted og som førte til en debatt om hvorvidt reguleringen som gjaldt før hundeloven var tilstrekkelig.

I kapittel 4 vil vedtakelse av hundeloven og dens formål gjennomgås. Det vil også gjøres rede for at alle hundesaker har et forvaltningsrettslig- og strafferettslig spor. Videre vil formålet med avlivingsbestemmelsen i § 18 gjengis og kommenteres.

For å vurdere regelen om avliving av hund er det nødvendig å se nærmere på hundeloven § 18. I kapittel 5 ligger hovedtyngden av avhandlingen og det er der vilkårene for avliving eller omplassering av hund slik de er lovfestet i § 18 gjennomgås grundig. I tillegg til at det vil ses på hvordan vilkårene har vært tolket i rettspraksis, vil også gjeldende rett på området forsøkes å klarlegges.

For å kunne foreta en vurdering av vilkårene for avliving av hund slik de er lovfestet i dag, vil det være relevant å se til noen av forslagene til endring av lov om hundehold.⁷ Forslagene vil gjennomgås i kapittel 6. Gjeldende rett på området vil så bli vurdert opp imot de foreslåtte endringene underveis i samme kapittel. Avslutningsvis i kapittel 7 vil jeg kommentere det som etter min mening er grunnleggende svakheter ved dagens lov.

2 Den historiske utviklingen

2.1 Bakgrunnen til hundeloven av 2003

Tidligere var hundeeierens ansvar lovregulert i blant annet: Magnus Lagabøters landslov⁸, Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog⁹, Kong Christian den Femtis norske Lov¹⁰, bufeloven¹¹, straffeloven¹², reindriftsloven¹³, viltloven¹⁴ og kamphundloven.¹⁵ Bestemmelsene gjaldt til forskjellige tider og mange av de var sammenfallende og overlappende, men det fremkom også noen avvik. Disse lovreglene bar preg av manglende samordning og

⁷ Prop. 85 L (2021–2022) Endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold).

⁸ Magnus Lagabøters landslov av 1274.

⁹ Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog av 1604.

¹⁰ Lov 15. april 1687 Kong Christian den Femtis norske Lov.

¹¹ Lov 9. juli 1926 nr. 4 om ansvar for skade på bufe ved hund m.v.

¹² Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov.

¹³ Lov 9. juni 1978 nr. 49 § 29 om reindrift (reindriftsloven).

¹⁴ Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

¹⁵ Lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl og farlige hunder (kamphundloven).

helhetstenkning. Grunnen til det var at de var blitt til på ulik tid og har hørt til under ulike departementers ansvarsområder.¹⁶

2.1.1 Magnus Lagabøters landslov og Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog

For å danne seg en bedre oversikt over reglene for hundehold er en nødt til å se tilbake til 1274, hvor det i Magnus Lagabøters landslov fantes bestemmelser om hund som beit folks bufæ.¹⁷ Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog av 1604 var stort sett en språklig modernisering av Magnus Lagabøters landslov av 1274.¹⁸ Her fantes bestemmelser om inngrep mot hund som hadde voldt en skade på mennesker eller dyr.¹⁹ I Mandhelgebolk kapittel 20 tredje ledd står det at:

«Bider hund nogen: da skal hand som skaden fick kraffue eyermanden hunden: oc da er hand plichtig at legge baand paa hunden, oc antuordne den i hender skade fick: vden skellige mend siunis, at hand som skaden fick, volte sig det selff: da haffue hand ræt derfor effter skellige mends dom. Føder eyermanden hunden siden, oc bider hand folck der effter: da bøde hand der for, som hand det selff haffde giort.»²⁰
(uthevet her)

Bestemmelsen fastslår at det var eieren som var ansvarlig for det tilfelle at hunden hans gikk til angrep på mennesker. Dersom hunden hadde bitt noen, var eieren pliktig til å sette hunden sin i bånd og den skadelidte kunne kreve erstatning av eieren, med mindre det ble bevist at den var den skadelidte selv som hadde skyld i den skaden som oppstod. Bet hunden på nytt, ble hundeeieren straffansvarlig som om det var han selv som hadde forvoldt skaden.²¹

¹⁶ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) Om lov om hundehold (hundeloven) punkt 4.1 s. 22.

¹⁷ Absalon Taranger, «Magnus Lagabøters landslov (VII. Landsleiebolken)» Kap. 38. Om hund biter folks bufæ, Heimskringla.no, 29. januar 2017, [https://heimskringla.no/wiki/Magnus_Lagab%C3%B8ters_landslov_\(VII._Landsleiebolken\)#Kap._38._Om_hund_biter_folks_buf.C3.A6](https://heimskringla.no/wiki/Magnus_Lagab%C3%B8ters_landslov_(VII._Landsleiebolken)#Kap._38._Om_hund_biter_folks_buf.C3.A6) (lest 09. januar 2022).

¹⁸ Jon Gisle, «Christian 4s Norske Lov», Store norske leksikon, 31. desember 2020, https://snl.no/Christian_4s_Norske_Lov (lest 11. januar 2022).

¹⁹ Johanne K. Bertling, «Et forvaltningsrettslig blikk på Forskrift om hunder» s. 6, Masteroppgave i rettsvitenskap, Våren 2012, <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/4729/thesis.pdf?sequence=2> (lest 11. januar 2022). Opprømsingen av lovene er til en viss grad inspirert av Johannes master.

²⁰ Chr. IVs NORSKE LOVBOK: Side 62, «Mandhelgebolk kapittel 20 tredje ledd», UiO Det humanetiske fakultet, u.å., <https://www.hf.uio.no/iakh/tjenester/kunnskap/samlinger/tingbok/lover-reskripter/chr4web/chr-IV-062.html> (lest 12. januar 2022).

²¹ Johanne K. Bertling, «Et forvaltningsrettslig blikk på Forskrift om hunder» s. 6 (lest 12. januar 2022).

2.1.2 Kong Christian den Femtis norske Lov

I 1687 ble Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog fra 1604 erstattet med Kong Christian den Femtis norske Lov.²² Loven av 1687 var den første som regulerte avlving av hund. Av lovens sjette bok kapittel 10 artikkel 2 fremgår det:

«Fanger mand Skade af anden Mands Hors, eller Nød, eller noget andet Fæ, eller **Hund, som gaar løs**, og den, som Skaden fik, ikke selv forarsagede det, da skal den, som Fæet, eller **Hunden, ejer, give Badskerløn**. End fanger hand Lyde deraf, da bøde den, der Fæet, eller Hunden, ejer, Lyden efter Sagens Beskaffenhed. **En Hund, som haver gjort saadan Skade, og haver Vane dertil, skal af Ejermanen selv ødelæggis; Hvis det ej skeer, da være hand forfalden til højere Bøder, naar Hunden atter gjør Skade; Og være en hver frit for at ihielskyde Hunden, hvor den findis.**»²³
(uthevet her)

Dersom en hund hadde bitt eller på en annen måte skadet noen, måtte altså hundeeieren betale erstatning til den skadelidte, forutsatt at det ikke var den skadelidte selv som kunne lastes for skaden. For det tilfellet at hunden hadde for vane å bite, var eieren ansvarlig for å selv avlive hunden sin. Dersom eieren ikke avlivet hunden, kunne hunden fritt skytes, jf. «ihielskyde Hunden».

Det fantes ingen regler i verken Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog eller Kong Christian den Femtis norske Lov om avlving av hund dersom hunden hadde skadet noen eller skadet en gårds besetning av dyr. Forutsatt at en hund hadde utført en slik skade, var det regulert i begge disse lovene at en slik første gangs hendelse skulle straffes med en halv bot. Inntraff en slik hendelse igjen, måtte hundeeieren betale full erstatning. Dette kan leses ut av noten til Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog.²⁴ Videre kommer dette også frem i Kong Christian den Femtis norske Lov i lovens sjette bok kapittel 10 artikkel 6:

²² «Kong Christian Den Femtis Norske Lov», Jusleksikon, 26. mars 2017, https://jusleksikon.no/wiki/Kong_Christian_Den_Femtis_Norske_Lov (lest 12. januar 2022).

²³ Kong Christian den femtes Norske Lov af 15de April 1687 «Sjette bok kapittel 10 artikkel 2», Nasjonalbiblioteket s. 412, u.å., https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2006112100032?page=411 (lest 12. januar 2022).

²⁴ Chr. IVs NORSKE LOVBOK: Side 62, «Mandhelgebok kapittel 20 tredje ledd fotnote 1», UiO Det humanetiske fakultet, u.å., <https://www.hf.uio.no/iakh/tjenester/kunnskap/samlinger/tingbok/lover-reskripter/chr4web/chr-IV-063.html> (lest 12. januar 2022).

«Bider Hund anden Mands Qvæg ihjel, eller jager det i Udføre, da bøde den, der Hunden ejer, **første Gang halv Skaden**; Men skeer det tiere, **da bøde for hver Gang heel Skaden.**»²⁵ (uthevet her)

2.1.3 Bufeloven

Lov om ansvar for skade på bofæ ved hund samt optagelse av hund m.v. 11. juni 1903 nr. 1 § 2, ble avløst av lov om skade på bufæ ved hund 20. august 1915 nr. 9 § 2 som igjen ble avløst av lov om ansvar for skade på bufæ ved hund m.v. (bufeloven) 9. juli 1926 nr. 4. Bufeloven ga særhjemmel for å gripe inn mot hunden i faresituasjoner.²⁶ Ifølge forarbeidene var formålet med lovens § 2 å beskytte bufæ på betryggende måte mot omstreifende hunder. Bufelovens § 2 første og andre ledd lød:

«**Hund som finnes i ferd med å jage eller skade bufæ** i strekning hvor dets eier eller besidder har rett til å la det beite, kan så vel **grunneieren som bufæets eier eller besidder og enhver i strekningen havneberettiget straks la drepe på stedet eller innen 3 måneder kreve drept** ved namsmyndighetens foranstaltning. [...]

«Likeledes kan **en hund som påtreffes uten ledsager i sådan strekning i den tid bufæ beiter drepes eller kreves drept** som nevnt. Sistnevnte bestemmelse gjelder dog ikke for hunder som benyttes til rendriften. [...]» (uthevet her)

Av forarbeidene til bufeloven fremgår det at «De strenge reglene i § 2 må sees på bakgrunn av det skadeproblemet som omstreifende hunder representerte på 1920-tallet da loven ble vedtatt.»²⁷ Nygaard kommenterte dette og uttalte at det tidligere fantes mildere regler, men at disse hadde vist seg å være utilstrekkelige.²⁸ Bufelovens § 2 ble stående uforandret frem til hundeloven av 2003, dette til tross for at det etter hvert ble innført strenge båndtvangsregler og problemet med omstreifende løshunder opphørte.²⁹

²⁵ Kong Christian den femtes Norske Lov af 15de April 1687, «Sjette bok kapittel 10 artikkel 6», Nasjonalbiblioteket s. 413, u.å., https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2006112100032?page=412 (lest 12. januar 2022).

²⁶ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 12.1.2.2 s.104.

²⁷ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 12.1.2.2 s. 104.

²⁸ Nils Nygaard, Norsk Lovkommentar: Bufeloven, note 7, Rettsdata, u.å., <https://min.rettsdata.no/Dokument/gL19260709z2D4?directHit=1&dq=bufelov¬eid=gN19260709z2D4z2E7> (lest 14. januar 2022).

²⁹ Norsk Kennel Klub, «Hundeloven Erfaringsrapport fra Norsk Kennel Klub» s. 2, NKK.no, u.å., (fotnoten fortsetter på neste side) <https://www.nkk.no/getfile.php/131969717->

Etter bufelovens § 2 første ledd var adgangen til å avlive eller kreve avlivet en hund absolutt. Det ble ikke stilt noen krav om at faren kunne blitt avverget på en annen måte. Det forelå heller ikke noe krav om at faren eller skaden skulle være forholdsmessig større enn den skaden som oppstod da en hund ble avlivet.³⁰ Bufelovens bestemmelse om avliving av hund var basert på antagelser om at enhver hund kunne anses som en trussel, til tross for at det enda ikke hadde oppstått en skade. Bufeloven ble opphevet ved ikrafttredelsen av hundeloven i 2004.³¹

2.1.4 Straffeloven

Hjemmelen for å kunne kreve hunden avlivet fantes også i den gamle straffeloven.³²

2.1.4.1 Straffeloven § 354 andre ledd første punktum

Straffeloven § 354 andre ledd første punktum regulerte situasjoner hvor hunden hadde anfalt eller voldt vesentlig ulempe.³³ Den nå opphevede bestemmelsen lød som følgende: «Hvis en hund anfaller person eller ved støi eller på annen måte volder vesentlig ulempe for øvrig, straffes hundeholderen med bøter, med mindre det må antas at der ikke kan legges ham noe til last.» Konsekvensen av overtredelse rettet seg mot hundeeieren og ikke mot hunden. Den straffbare handlingen var etter denne bestemmelsen at hunden har anfalt noen. Ut fra ordlyden kan det leses at det ikke var et vilkår at anfallet har voldt en «vesentlig ulempe», men at hvert «anfall» var en «vesentlig ulempe» i seg selv.

I juridisk litteratur ble det uttalt at «anfalt» har hunden «[...] ikke alene, når den har bitt eller grepet fatt i eller hoppet op [sic] på et menneske, men også når den ved truende adferd har søkt å hindre vedkommende i å passere».³⁴ Dette støttet Høyesterett seg til i Rt. 1978 s. 1407 hvor de siterte denne uttalelsen. Saken omhandlet en hund som angrep et menneske i en beferdet skiløype. Den skadelidte fikk et mindre merke i låret, trolig etter hundens tenner. Høyesterett konkluderte i denne saken at dette var å anses som et «anfall». Dette taler for at begrepet «anfall» ble tolket ganske vidt av både juridisk litteratur og Høyesterett. Ifølge ordlyden kunne

[\(1516957662/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/NKK%20mener/Hundeloven-Erfaringsrapport-fra-Norsk-Kennel-Klub.pdf](#) (lest 15. januar 2022).

³⁰ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 12.1.2.2 s. 104.

³¹ Inge Lorange Backer, «Rundskriv om hundeloven», Regjeringen, 20. januar 2004, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-om-hundeloven/id279357/> (lest 12. februar 2022).

³² Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov.

³³ Tilføydd ved lov av 22. februar 1929 nr. 5.

³⁴ Anders Bratholm og Magnus Matningsdal, Lovkommentar: Straffeloven 1902 § 354, punkt 17.1., Juridika.no, u.å., <https://juridika.no/no/lov/1902-05-22-10/%C2%A7354/kommentar?q=354> (lest 16. januar 2022).

det foreligge «*anfals*» i de tilfeller der hunden hoppet opp på et menneske med den hensikt om å leke.

Videre var det straffbart dersom hunden «*ved støi eller på annen måte voldte vesentlig ulempe for øvrig*». Etter juridisk litteratur krevdes det mye før ulempen hunden voldte kunne sies å være vesentlig.³⁵ I Ot.prp. nr. 11 (1928) s. 8 uttales det at bakgrunnen for at «*støi*» var tatt med i lovteksten var at bestemmelsen skulle sette en stopper for «[...] alskens uopdragne gneldebikjer får anledning til dagstøtt å volde omgivelsene ulidelig forstyrrelse ved timelang bjeffing og annen støi til alle døgnets tider».³⁶ Etter forarbeidene var det disse momentene som kunne være med i vurderingen av om det forelå støi; støyens styrke, hyppigheten «dagstøtt», varigheten «timelang» og tidspunktet på døgnet støyen foregikk «alle døgnets tider».³⁷

I Rt. 1939 s. 28 var spørsmålet om hunden ved «*støi*» hadde voldt en «*vesentlig ulempe*» etter straffelovens § 354 andre ledd. Ulempen var her vurdert i relasjon til pasienter på et sykehus og beboere i et bolighus som begge lå omtrent like langt unna hundepensjonatet. Høyesterett kom til at «[...] ved bedømmelsen herav hvor det gjelder hundehold, må det være avgjørende hvilke ulemper folk i almindelighet kan være utsatt for».³⁸ Dommen taler for at det ikke er tilstrekkelig at ulempen er vesentlig for en særlig ømfintlig gruppe.

I straffeloven § 354 andre ledd første punktum var det ikke krav til bitt eller skade for å utløse ansvar overfor hundeeieren. Etter denne bestemmelsen ble det utløst straffeansvar mot hundeeieren både da hunden anfalt en person, lagde støy eller på en annen måte voldte vesentlig ulempe.

2.1.4.2 Straffeloven § 354 andre ledd andre punktum

Straffeloven § 354 andre ledd andre punktum lød slik: «Hvis hunden efter å ha anfalt nogen person fremdeles går løs til tross for klage til hundeholderen, eller hvis vesentlig ulempe vedvarer til tross for sådan klage, kan hunden kreves drept.» Etter denne bestemmelsen kunne hunden avlives dersom den for det første hadde «*anfalt nogen person*». I et slikt tilfelle kunne avliving kreves dersom hunden «*fremdeles går løs*» til tross for «*klage til hundeholderen*».

³⁵ Ibid. punkt 17.2. fjerde avsnitt.

³⁶ Ot.prp. nr. 11 (1928) Om forandringer i straffeloven.

³⁷ Anders Bratholm og Magnus Matningsdal, Lovkommentar: Straffeloven 1902 § 354, punkt 17.2. fjerde avsnitt, Juridika.no, u.å., (lest 16. Januar 2022).

³⁸ Dommens s. 30.

Ifølge kommentarene til § 354 som er å finne på juridika skal «*fremdeles*» ikke tas på ordet. Det er ikke et krav at hunden også ved anfallet har gått løs. Det blir videre uttalt at «*fremdeles*» må tolkes som «deretter».³⁹ Videre kunne hunden kreves avlivet dersom den hadde voldt en «*vesentlig ulempe*». Avliving kunne etter dette alternativet kreves dersom denne ulempen «*vedvarer*» til tross for at den fornærmede hadde klaget til hundeholderen. Av kommentarene på juridika fremgår det at «*vedvarer*» ikke betydde noe annet enn at den «*vesentlige ulempen*» måtte være voldt på nytt.

I straffeloven § 354 andre ledd fantes det ingen regel om at avliving kunne nektes dersom det ville være et «*uforholdsmessig stort inngrep*». En slik regel var å finne i kamphundloven som blir behandlet nedenfor. I kommentarene på juridika uttales det at det var naturlig å anvende kamphundloven § 5 analogisk på § 354 andre ledd.⁴⁰

Straffeloven § 354 andre ledd andre punktum er til forskjell fra bestemmelsen i andre ledd første punktum ikke en straffebestemmelse, men en avlivingshjemmel. I motsetning til § 354 andre ledd første punktum hvor det var hundeholderen som hadde ansvaret for hundens atferd, er det i andre punktum hunden som blir avlivet. Hundeloven avløste straffeloven § 354 andre ledd.⁴¹

2.1.5 Reindriftsloven

I reindriftsloven § 29 femte og åttende ledd var det bestemmelser om avliving av hund som jaget eller skadet tamrein i område der reinen hadde lov til å være. I slike tilfeller kunne hunden opptas eller avlives av hvem som helst. Videre kunne «*reineier, reingjeter eller reinoppsyn*» innen en måned kreve en slik hund avlivet. Hund som hadde for «*vane å jage rein dersom hunden ikke blir holdt i band eller innestengt eller inngjerdet i den tid tamrein lovlig oppholder seg i distriktet*» kunne også kreves avlivet av *reineier, reingjeter eller reinoppsyn*.⁴² Bestemmelsens åttende ledd regulerte tilfellene utenfor reinbeiteområder. I slike tilfeller skulle bufelovens bestemmelser om ansvar for skade på bufe ved hund gjelde også for rein, så langt den passet.

³⁹ Anders Bratholm og Magnus Matningsdal, Lovkommentar: Straffeloven 1902 § 354, punkt 23.2. andre avsnitt, Juridika.no (lest 17. januar 2022).

⁴⁰ Ibid. punkt 23.4. avsnitt 5.

⁴¹ Inge Lorange Backer, «Rundskriv om hundeloven», Regjeringen, 20. januar 2004, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-om-hundeloven/id279357/> (lest 12. februar 2022).

⁴² Reindriftsloven § 29, endret ved lov 23. februar 1996 nr. 7 (i kraft 1. juli 1996 iflg. res. 23. februar 1996 nr. 215).

Den ovenfor nevnte bestemmelsen i reindriftsloven ble endret til at det var hundeloven som gjaldt jf. § 29 første ledd⁴³ som lød: «Om sikring av hund, opptak av løs hund, avlaving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven.»

2.1.6 Viltloven

Viltloven § 53 tredje ledd regulerte tilfeller hvor en hund løpte løs i ekstraordinær båndtvangstid (for bestemte områder) eller som i båndtvangstid kunne påtreffes jagende etter hjortevilt. En slik hund «kan dersom den ikke lar seg oppta, avlives på stedet av grunneier og jakt- eller fangstberettiget eller noen som opptrer på vegne av disse, eller kreves drept [...]».⁴⁴ Denne bestemmelsen ble opphevet ved ikrafttredelsen av hundeloven.⁴⁵

2.1.7 Kamphundloven

Før kamphundloven trådte i kraft var alle typer hunder tillatt i Norge, men på et visst tidspunkt utviklet det seg en «[...] interesse for hold av hunder som var aggressive, kampvillige og utholdende og som av den grunn ansees som farlige for mennesker og dyr». Ifølge forarbeidene skulle ikke hunder være et «kampredskap», heller ikke skulle de oppfattes slik av omgivelsene.⁴⁶ I 1990 sendte Landbruksministeren signaler om at det bør vurderes et lovforbud mot den slags type hunder. Etter at det var blitt foretatt undersøkelser og vurderinger, viste det seg at den beste løsningen ville være å fremme et forslag om en selvstendig lov som forbyr innførsel, hold og avl av farlige hunder. Dette arbeidet resulterte i kamphundloven.

Kamphundloven var en midlertidig lov og begrunnelsen for dette var at departementet ønsket å se hvordan den fungerte og om den dekket de behov den var tiltenkt. I 1995 ble en ny vurdering gjennomført, samt visse endringer foretatt og det ble konkludert med at loven skulle gjelde for en ny periode på fem år, frem til 2001. Dette for å se på hvilke erfaringer Storbritannia og Sverige hadde etter at de hadde innført en lignende lov.⁴⁷ Frem til ikrafttredelsen av kamphundloven har fokuset rettet seg mot det hunden foretar seg, med andre ord hundens

⁴³ Reindriftsloven § 29 endret ved lov 4. juli. 2003 nr. 74 (i kraft 1. januar 2004).

⁴⁴ Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfyllbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfyllbyrdelsesloven) punkt 138 endring i viltloven § 53 tredje ledd.

⁴⁵ Inge Lorange Backer, «Rundskriv om hundeloven», Regjeringen, 20. januar 2004, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-om-hundeloven/id279357/> (lest 12. februar 2022).

⁴⁶ Ot.prp. nr. 45 (1990-1991) Om midlertidig lov om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.

⁴⁷ Ot.prp. nr. 8 (2000-2001) Om lov om endring av midlertidig lov av 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder punkt 3 s. 1.

atferd. Med innføringen av kamphundloven ble dette fokuset flyttet vekk fra atferden hos hunden og over til hvilken rasetilhørighet hunden hadde. Selve innførselen av raseforbudet hadde på den tid skapt en ny praksis, som slo fast at enkelte hunder var farlige og uønsket i samfunnet. Dette også i de tilfeller hvor hunden ikke hadde vist farlig atferd.⁴⁸ Reglene for hvilke hunder som var å anses som farlige var gitt i en forskrift⁴⁹ tilknyttet lovens § 2. Etter lovens § 3 kunne ulovlig innførte hunder utvises eller kreves avlivet.

I lovens § 5 ble det lovfestet at en hund som hadde påført et menneske eller dyr skade, kunne kreves avlivet innen en måned etter skadeforvoldelsen. Videre lød bestemmelsen som følgende:

«Dette gjelder likevel ikke dersom forholdene rundt skadeforvoldelsen gjør at avliving vil være et **uforholdsmessig stort inngrep**. [...]

Denne paragrafen **gjelder også for hunder som ikke kommer inn under § 2**»
(uthevet her)

Kamphundlovens § 5 første ledd annen punktum åpnet for en skjønnsmessig vurdering i det konkrete tilfellet. Det kan tenkes tilfeller der en skade er oppstått, men omstendighetene rundt skaden er av en slik art at det ville være urimelig dersom skaden skulle føre til avliving.⁵⁰ Hva gjelder skadebegrepet er det i forarbeidene til kamphundloven forutsatt at skaden hunden påfører bør være alvorlig, samt at begrepet «skade» også omfatter psykiske skader. Slike kan ifølge forarbeidene også regnes som alvorlige. Utover dette er det ikke gitt noen nærmere forklaring av begrepet «skade».⁵¹

Med kamphundloven § 5 kom det en særlig avlivingshjemmel som ga rett til å avlive hunder som hadde påført enten mennesker eller dyr en skade. Ifølge kamphundloven § 5 kunne slike hunder avlives innen en måned, til forskjell fra bufelovens § 2 hvor hunden som hadde jaget eller skadet bufe kunne drepes på stedet eller kreves drept innen tre måneder. I forarbeidene til hundeloven ble det nevnt at kamphundloven § 5 ville rette på noe av den skjevheten som forelå

⁴⁸ Norsk Kennel Klub, «Hundeloven Erfaringsrapport fra Norsk Kennel Klub» s. 2, NKK.no, u.å., <https://www.nkk.no/getfile.php/131969717-1516957662/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/NKK%20mener/Hundeloven-Erfaringsrapport-fra-Norsk-Kennel-Klub.pdf> hentet 14. (lest 18. januar 2022).

⁴⁹ Forskrift 25. oktober 1991 nr. 718 Midlertidig forskrift om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.

⁵⁰ Ot.prp. nr. 45 (1990-1991) Merknad til § 5 s. 4.

⁵¹ Ot.prp. nr. 45 (1990-1991) Merknad til § 5 s. 4.

ved at det var enklere å få avlivet en hund etter bufeloven dersom hunden skadet et dyr, enn det var å avlive en hund etter straffeloven § 354 dersom hunden hadde skadet et menneske.⁵² Dette synspunktet støttes i kamphundlovens forarbeider, hvor det uttales at det var enklere å få en hund avlivet med hjemmel i kamphundloven enn etter straffeloven § 354.⁵³

Reglene i §§ 19 og 20 i dagens hundelov avløser kamphundloven.⁵⁴

3 Starten på samarbeid om en ny hundelov

3.1 Konkrete hendelser som bakgrunn for reformen

Den 11. desember 1994 bet en grønlandshund den 6 år gamle⁵⁵ Tord Tørstad Korban, slik at gutten blødde i hjel. Hunden stod i band og angrep gutten som lekte på samme gårdsplass. Eieren til hunden hadde tilsyn med hunden og barn, men forlot gårdsplassen i det Tord gikk bort til hunden. Den samme hunden hadde tidligere bitt en 4-åring som så vidt overlevde angrepet. Hunden ble den gang krevd avlivet og eieren krevd straffet, men saken ble henlagt.⁵⁶

Den 9. mai 1999 ble den 4 år gamle Martin Rønningsbakk angrepet av to store schæferhunder. Gutten ble alvorlig skambitt i hodet, men overlevde.⁵⁷

Den 31. januar 2002 da den 7 år gamle⁵⁸ Johannes Åsheim var på vei hjem fra skolebussen ble han overfalt og drept av fire hunder av blandingsrase av schæfere og grønlandshund. En obduksjonsrapport viste at rester av kroppen til Johannes ble funnet i tre av hundene. Guttens far, Roger Åsheim hadde tidligere anmeldt naboen for uforsvarlig hundehold samt klaget til dyrevernsmyndighetene. Dette hadde dessverre ikke ført til at noe ble gjort. Det ble i ettertid konstatert at det var så mange som 25 hunder i naboen hundegård. Disse hundene var ikke blitt

⁵² Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.1 s. 135.

⁵³ Ot.prp. nr. 45 (1990-1991) Merknad til § 5 s. 3 og 4.

⁵⁴ Inge Lorange Backer, «Rundskriv om hundeloven», Regjeringen, 20. januar 2004, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-om-hundeloven/id279357/> (lest 19. januar 2022).

⁵⁵ Tormod Tørstad, Kjell Rønningsbakk og Roger Åsheim, Hundebitt.no, u.å., <http://www.hundebitt.no/> (lest 12. januar 2022).

⁵⁶ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 2.2 s. 13.

⁵⁷ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 2.2 s. 13.

⁵⁸ <http://www.hundebitt.no/> (lest 17. januar 2022). Nettsiden er dessverre ikke tilgjengelig lengre i mai 2022. I en telefonsamtale med Rønningsbakk, fortalte han om at avgiften ikke ble betalt og at nettstedet ble lagt ned. Alt materiale er planlagt å publiseres på <https://kjellronningsbakk.no/>.

oppdratt til å lystre mennesker og var verken trent eller mosjonert.⁵⁹ Hundeeieren ble tiltalt for brudd på viltloven og farlig hundehold.⁶⁰

3.2 De tre fedrene

Tormod Tørstad, Kjell Rønningsbakk og Roger Åsheim er fedrene til de tre guttene som er nevnt ovenfor. Tørstad og Rønningsbakk møttes for første gang i Holmgang i TV2 hvor også den daværende justisminister Odd Einar Dørum var til stede. Etter programmet ble de to invitert av Dørum til å komme med forslag til ny hundelov som kunne hindre at lignende tragedier som fedrene hadde opplevd, kunne skje i fremtiden. Tørstad og Rønningbakk fikk med seg Åsheim på det som av mange anses som starten på samarbeidet om en ny hundelov.⁶¹

Foreldregruppen Tørstad, Rønningsbakk og Åsheim kom med ulike forslag til hva hundeloven burde inneholde, blant annet mente de at det burde finnes hjemmel for å kunne fradømme personer retten til å ha med hund å gjøre.⁶² De foreslo at det skulle stilles krav om en offentlig sertifiseringsordning for å ha bestemte hundetyper.⁶³ Videre stilte de seg positive til at det burde innføres regler om merking av hund.⁶⁴

De tre fedrene var opptatt av at reglene måtte være klare og praktikable. De mente at for å forebygge bittskader, måtte enhver hund som biter voksne eller barn så kraftig at den skadelidte må behandles av legen, uten unntak avlives. Videre mente de at i alle tilfeller hvor bittskader måtte behandles, burde legene ha en obligatorisk rapporteringsplikt til nærmeste politimyndighet som fikk myndighet til uten unntak å avlive hunden.⁶⁵ Vilkårene for automatisk avliving av en hund skulle i følge de tre fedrene være at hunden har bitt så kraftig at vedkommende måtte behandles av legen. Spørsmålet er om dette er den rette måten å gjøre det på og om dette i praksis ville forebygge bittskader.

I forbindelse med lovreformen uttalte foreningen for Hundecomplassering at kriteriet for å avlive en hund ikke skulle være om man oppsøkte lege, men at en måtte se på omfanget av bittet og

⁵⁹ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 2.2 s. 13.

⁶⁰ Hundebitt.no (lest 17. januar 2022).

⁶¹ Kjell Rønningsbakk «For et trygt hundehold Beretningen om hvordan Norge fikk en hundelov» s. 5, Masteroppgave, 30. mai 2011 (lest 18. mai 2022).

⁶² Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 7.1 s. 41.

⁶³ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 7.1 s. 42.

⁶⁴ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 10.4 s. 88.

⁶⁵ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.4.1 s. 144.

omstendighetene omkring hendelsen som førte til at hunden beit. Det at ethvert skrapemerke eller det at man hadde oppsøkt legen for å få en stivkrampesprøyte for å være på den sikre siden, skulle føre til avliving ville etter Foreningens syn oppfattes som urimelig samt svekke tilliten til et rettferdig system.⁶⁶ For det tilfelle at legene ble pålagt en obligatorisk rapporteringsplikt mente Foreningen for Hundeomplussing at en kunne risikere at mange mennesker ville unnlate å oppsøke lege eller at de ville lyve om hva som egentlig hadde hendt i frykt for at hunden skulle avlives. Det verste som kunne skje i slike tilfeller var at de som følte seg nødt til å lyve kunne ende opp med å bli feilbehandlet.⁶⁷

Fedrene til de tre guttene mente også at eiere av hunder som biter eller opptrer på en måte som er egnet til å gjøre noen redde, skulle bøtelegges. Ved alvorlig skade, mente de at hundeeieren burde dømmes til ubetinget fengsel.⁶⁸ Det kan sies at noen av forslagene gikk vel langt og ville stille hunden og dens eier i en svak stilling. Dette er til en viss grad forståelig med tanke på hva de tre fedrene hadde opplevd. På bakgrunn av at de ovennevnte forslagene har sin bakgrunn i de hendelsene som det er blitt redegjort for, kan de ikke anses som særlig objektive.

I lang tid hadde de tre fedrene kjempet for å få til en hundelov og etter at de leverte forslagene sine inn til Dørum, fikk de mange henvendelser fra media og andre. Dette var grunnen til at de lanserte nettstedet hundebitt.no for å kunne informere alle om deres forslag og om bakgrunnen for disse forslagene.

3.3 «En hund som en gang biter, vil gjerne bite igjen»

Foreldregruppen Tørstad, Rønningsbakk og Åsheim uttaler på nettsiden sin følgende: «Vi minner om at en hund som en gang biter, gjerne vil bite igjen.» Videre i et leserinnlegg uttaler de at «Mellom 70 og 80 prosent av hundene som biter, vil ifølge hundeesperter bite voksne eller barn igjen.»⁶⁹ Dessverre er det ikke oppgitt hvilke eksperter som mener noe sånt. Det er alltid en risiko for at hund som har bitt, kan bite igjen. Dette er imidlertid ikke en grunnsetning som verken loven eller forarbeidene bygger på. Det eneste som uttales i forarbeidene om dette er: «Alt etter omstendighetene kan det at en hund har angrepet eller bitt én gang uten at det var i selvforsvar, øke sannsynligheten for at den vil angripe eller bite på ny

⁶⁶ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.4.1 s. 145.

⁶⁷ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.4.1 s. 145.

⁶⁸ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 19.3 s. 197.

⁶⁹ Tormod Tørstad, Kjell Rønningsbakk og Roger Åsheim, «Leserinnlegg», Hundebitt.no, u.å., <http://www.hundebitt.no/leserinnlegg-adressa.htm> (lest 19. januar 2022).

i en lignende situasjon.» Dette ble uttalt som begrunnelse for å innføre en regel som rettet seg mot hunder som allerede tidligere hadde angrepet eller skadet.⁷⁰ Dette kan tale for at premisset om at «en hund som har bitt, vil bite igjen» er bare en tanke og ikke noe som det er ført noe holdbart bevis for.

Dr. Ian Dunbar som er veterinær og etolog har skissert en bittskala der han etablerer sammenhengen mellom bittets utforming og atferdstypen som frembragte skaden. Tanken er at «[...] trinnene som beskriver de mest omfattende skadene også sier noe om hvorvidt denne hunden har en høyere risiko for å bite igjen enn en hvilken som helst annen hund.». Ifølge departementet nyanserer bruken av denne skalaen påstanden om at «[...] enhver hund som har bitt vil bite igjen».⁷¹

4 Hundeloven av 2003

4.1 Innledning

Lovstrukturutvalget viste i sin utredning i 1992 til at reglene om hunder er spredt og lite oversiktlige, og ga uttrykk for at en felles lov om hunder og hundehold kan være en løsning som burde vurderes.⁷² Noen år seinere den 26. mai 1998 traff Stortinget et vedtak som lød:

«I.

Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av praksis rundt avlivingsbestemmelsene av hund etter kamphundloven § 5 og tilsvarende regler, og eventuelt fremme forslag om lovendringer for å sikre tilstrekkelig adgang til avliving av hunder i tråd med Innst.S.nr.183 (1997–1998).

II.

Stortinget ber Regjeringen vurdere en samordning av de områder som omhandler hund i lovverket.»⁷³

Dette vedtaket hadde bakgrunn i et forslag fra Grethe Fossli og Jon Olav Alstad, hvor de ba regjeringen om å fremme forslag om å gi mennesker samme rettigheter i forhold til angrep fra

⁷⁰ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.1 s. 153.

⁷¹ Prop. 85 L (2021–2022) Endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold) s. 147 venstre spalte.

⁷² NOU 1992: 32 Bedre struktur i lovverket. Lovstrukturutvalgets delutredning II. Punkt 9.38.2 s. 219.

⁷³ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 2.1.

hund som bufe har.⁷⁴ I praksis skulle dette innebære en utvidelse av adgangen til å avlive og kreve avliving av hund etter straffeloven § 354 andre ledd. Deres ønske var at denne bestemmelsen nå skulle bli samstemt med bufeloven.⁷⁵

Av forslaget til Fossli og Alstad kan det leses at det innenfor avlivingsreglene må være mulig for politiet å foreta en nærmere utredning av hunden for å se om den reagerte aggressivt på bakgrunn av sykdom eller lignende. For det tilfellet at det var eieren som hadde krysset eller trent hunden til å være aggressiv, måtte eieren også være strafferettslig ansvarlig.⁷⁶ Ved behandling av forslaget ga justiskomiteen blant annet uttrykk for at lovverket som omhandlet hund var veldig uoversiktlig. De ønsket å få vurdert en samordning av de områder som omhandlet hund og hundehold i ett lovverk.⁷⁷

På bakgrunn av det ovenfor nevnte sendte departementet i oktober 2000 et notat om samordning av hundelovgivningingen, med utkast til ny lov om hunder og hundehold. Dette resulterte i lov 4. juli 2003 nr. 73 om hundehold, hundeloven.

4.2 Formålet med hundeloven

Hundeloven er ment å legge til rette for et «positivt og samfunnsgagnlig hundehold, til glede for den enkelte hundeholder.»⁷⁸ Formålet med loven er som tidligere nevnt «å bidra til å fremme et hundehold som varetar hensyn til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden».⁷⁹ Hundelovens § 17 gir hjemmel for å iverksette umiddelbare polititiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr. Dersom det forekommer uønskede hendelser, kan politiet i ettertid vedta avliving eller omplassering av hunden med hjemmel i hundeloven § 18. Reglene om avliving og omplassering av en hund vil bli omtalt nærmere i kapittel 5.

⁷⁴ Dok. nr. 8:71 (1997-1998) Forslag fra stortingsrepresentantene Grethe Fossli og Jon Olav Alstad om likebehandling av hunder som angriper bufe og barn.

⁷⁵ Ot.prp.nr. 48 (2002-2003) punkt 2.1 s. 10 og Dok. nr. 8:71 (1997-1998).

⁷⁶ Dok. nr. 8:71 (1997-1998).

⁷⁷ Innst. S. nr. 183 (1997-1998) Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Grethe Fossli og Jon Olav Alstad om likebehandling av hunder som angriper bufe og barn.

⁷⁸ Hundeloven § 1 første ledd.

⁷⁹ Hundeloven § 1 andre ledd.

4.3 Forvaltningsrettslig- og et strafferettslig spor

Alle hundesaker har et forvaltningsrettslig- og et strafferettslig spor. Påtalemyndigheten har ansvaret for det strafferettslige sporet som tar seg av et eventuelt straffeansvar for hundeholderen. Politidirektoratet på sin side har kun ansvaret for det forvaltningsrettslige sporet, der det skal ta stilling til om det foreligger sannsynlighetsovervekt for brudd på hundeloven. I det forvaltningsrettslige sporet skal for eksempel vilkårene for avliving eller omplassering av en hund etter hundelovens regler behandles. Dette gjøres i tråd med de forvaltningsrettslige regler i et ordinært to-instans klageorgansystem. Forvaltningens vedtak i første instans utarbeides av det politidistriktet hvor hendelsen fant sted, og kan påklages til Politidirektoratet. For det tilfellet at klagen ikke gis medhold, kan vedtaket bringes inn for retten.⁸⁰

Ifølge et vedlegg jeg mottok fra Heidi Venner som er seniorrådgiver i Politidirektoratet, arbeider alle politidistriktene etter de samme retningslinjer og det arbeides kontinuerlig med å få til en lik praksis i alle politiets forvaltningssaker.⁸¹

4.4 «Hundeloven ga et tryggere hundehold»

Etter at hundeloven tredde i kraft, har de tre fedrene vært fornøyde med dens virkning. De har bl.a. uttalt at:

«Hundeloven har gitt oss et tryggere hundehold. [...] Gjennom drapene på Johannes Åsheim på Vest-Torpa 31. januar 2002 og drapet på seksårgamle Tord på Alvdal i 1994 var det grundig dokumentert at vi manglet beskyttelse mot farlig hundehold, sier Kjell Rønningsbakk.. Husdyr og sauer hadde godt vern mot farlige løshunder, men ikke voksne og barn.»⁸²

Det er tankevekkende å lese de tre fedrene sine erfaringer kort tid etter at hundeloven ble vedtatt. Husdyr og sauer hadde et bedre vern mot løshunder før hundeloven og det var åpenbart at det var behov for en lov som ga voksne, og barn rettigheter mot hunder. Spørsmålet er om hundeloven ga et så trygt hundehold som de tre fedrene påsto at den gjorde.

⁸⁰ Statistikk hundesaker m.v. (se vedlegg 1) og uttalt i VPOD-2018-110 under punkt 6 Politidirektoratets merknader.

⁸¹ Vedlegg 1.

⁸² Hundebitt.no (lest 13. februar 2022).

4.5 Hundeloven § 18

4.5.1 Innledning

Hjemmelen for avliving av en hund er å finne i hundeloven § 18. Bestemmelsen tar sikte på avliving av en hund etter en eller flere uønskede hendelser, jf. § 24 første ledd bokstav f.

4.5.2 Formålet bak avlivingsbestemmelsen

Ifølge forarbeidene til hundeloven har avlivingsbestemmelsen som formål å hindre at det oppstår situasjoner der hunder angriper og biter dyr eller mennesker. Det uttales i forarbeidene at:

«Slike regler kan motivere hundeeiere til å unngå farlige situasjoner og hindre gjentakelse i tilfeller der en hund har vist at den utgjør en fare [...] Når man har regler om avlivning i tillegg til straff og erstatningsansvar, må det være på grunn av at regler om avlivning forventes å ha både en preventiv virkning og den virkning at det risikomomentet som hunden utgjør, blir fjernet.»⁸³

Denne uttalelsen trekker i retning av at reglene om avliving skal ha en forebyggende funksjon, slik at hendelser som er uønskede ikke skal finne sted. For det tilfelle at en hund har angrepet eller skadet dyr eller mennesker, vil formålet bak avlivingsreglene, ifølge forarbeidene være å verne samfunnet fra gjentakelsesfare. I det følgende skal det tas et dypere blikk på vilkårene for avliving av hund som befinner seg i § 18. Besvarelsen skal forsøke å belyse hvordan bestemmelsen har fungert i virkeligheten.

5 Vilkår for avliving av hund

5.1 Innledning

Hundeloven § 24 første ledd bokstav f slår fast at: «Politiet kan ta hånd om, omplassere, selge eller om nødvendig avlive en hund dersom vilkårene i §§ 18, 19 eller 20 er til stede.»

For at avliving etter § 18 skal være aktuelt er det et krav om at det har funnet sted en uønsket hendelse fra hunden sin side. Som «uønsket hendelse» regnes tilfeller hvor hunden har

⁸³ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.3 s. 140.

«angrepet» eller «skadet» et menneske, jf. bestemmelsens første ledd første og andre punktum. I slike tilfeller er hovedregelen at politiet kan treffe vedtak om avliving av hunden, så lenge dette ikke fremstår som et «uforholdsmessig tiltak.»⁸⁴ Dersom det anses som praktisk mulig og forsvarlig skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den, jf. hundeloven § 18 andre ledd.

For det tilfellet at hundeholdet ikke anses som «sikkerhetsmessig forsvarlig» kan politiet fatte vedtak om avliving eller omplassering som omfatter «alle andre hunder som hundeholderen har hånd om».

Av hundeloven § 18 fjerde ledd fremgår det at det gjelder noen særlig bestemmelser foran de generelle reglene i første og andre ledd. Blant annet regulerer bestemmelsens bokstav a at en hund som har påført et barn en vesentlig skade, bør normalt avlives.

I det følgende skal vilkårene for avliving og omplassering av hund som har angrepet eller skadet mennesker, herunder barn gjennomgås grundig. Det skal gjøres rede for hva som må til for at vilkårene skal være oppfylt. Et hvert vilkår vil i den grad det lar seg gjøre illustreres ved bruk av forarbeider og rettspraksis.

5.2 Angrepet

5.2.1 Ordlyden

Vilkåret «angrepet» er ikke definert i loven. En viss definisjon av begrepet er å finne i den tidligere bestemmelsen i gamle straffelovens § 354 og forarbeidene til hundeloven. Med hjemmel i § 354 kunne en løs hund avlives dersom den hadde «anfalt» en person. I forarbeidene til hundeloven står det at begrepet «anfalt» omfatter tilfeller hvor hunden direkte angriper en person ved å bite, gripe fatt i eller hoppe opp på vedkommende, men også tilfeller hvor hunden for eksempel ved truende atferd forsøker å forhindre et menneske i å passere.⁸⁵

I forslaget til ny hundelov foreslo Justis- og politidepartementet i høringsnotatet å videreføre «anfalt» som vilkår for avliving.⁸⁶ Da dette forslaget ble sendt på høring møtte det kritikk og

⁸⁴ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 21 Merknad til § 18 s. 209.

⁸⁵ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.1 s. 133.

⁸⁶ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 19.2 s. 195.

departementet bestemte seg for å endre formuleringen fra «*anfalle*» til «*angrepet*». Dette ble blant annet begrunnet i at ordet «*anfalt*», som ble benyttet i straffelovens § 354, var vanskelig å forstå.⁸⁷ Om begrepet «*anfalt*» kan dette leses ut av forarbeidene:

«Ordet «*anfalt*» dekker alt fra bitt og glefsing til at en hund griper fatt i, hopper opp på eller truer noen slik at noen f.eks. hindres i å passere. Hvis det dreier seg om et anfall som ikke har voldt noen skade, og som ikke gir noe reelt grunnlag for frykt, bør imidlertid avliving etter departementets syn klart være uaktuelt. Er det tale om lekne og kontaktsøkende hunder som gjør småbarn utrygge selv om hundene egentlig ikke kan anses som farlige, bør utgangspunktet være at problemet løses ved advarsel og bedre eierkontroll med hunden, jf særlig utk. § 17, eventuelt omplassering, før det overhodet kan være grunn til å overveie avliving. Gjelder det hunder som skremmer nabolaget og hindrer barn og barnefamilier fra å utfolde seg normalt der, kan således avliving bli aktuelt i medhold av utk. § 24 første ledd bokstav e.»⁸⁸

Begrepsendringen fra «*anfalt*» i den gamle straffelovens § 354 til «*angrepet*» i den nye hundeloven innebærer en innstramning av hvordan begrepet nå kom til å bli praktisert sammenlignet med hvordan begrepet har vært praktisert i straffeloven. Denne endringen førte til at det ikke lengre var noe krav til at den fornærmede først klaget til hundeholderen, slik dette var krevd i straffeloven § 354 andre ledd andre punktum.⁸⁹

5.2.2 Slik tolkes vilkåret «*angrepet*» av Høyesterett

5.2.2.1 Hunden Rambo

I Rambo-saken⁹⁰ uttalte Høyesterett at Rambo «*angrep*» C da de møttes på veien mens hunden var på en vanlig luftetur. Selve forhistorien til bittet er fremstilt ulikt av C og Rambos eier. Den skadelidte C forklarte at han krysset veien ca. to meter bak hundeeieren som gikk med Rambo i et kort bånd. C forklarte videre at hunden snudde seg og kom rett mot han. I samme øyeblikk strakte C ut sin hånd slik at Rambo kunne lukte. Dette resulterte i at hunden bet C i underarmen.

⁸⁷ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 154.

⁸⁸ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 154 og 155.

⁸⁹ Almindelig borgerlig Straffelov.

⁹⁰ HR-2018-1057-A.

Videre fortalte C at han klarte å rive seg løs og avverget et nytt angrep ved å slå Rambo over snuten.⁹¹

Rambos eier forklarte at hun la merke til at C gikk ustødig som følge av at veien var islagt og glatt. Eieren påstod at hun derfor stanset og trakk Rambo inntil seg. Deretter forklarte eieren at det var C som kom bort, bøyde seg ned og strakk ut hånden sin for å hilse på hunden. Hundeeieren forklarte at det var da Rambo hoppet opp og bet C.⁹²

Ifølge retten er det ingen uvanlig situasjon at en hund i bånd møter folk som kommer bort for å hilse på den, eller folk som uventet krysser veien bak hunden. En aktsom hundeeier må være forberedt på at folk som passerer kan bøye seg ned mot hunden.⁹³

5.2.2.2 Hunden Bob

Hunden Bob var bundet utenfor inngangen til en restaurant, mens den som hadde ansvaret for hunden var inne på restauranten. Bob bet en forbipasserende mann i buksebeinet og Høyesterett uttalte at dette muligens skjedde som følge av at mannen kom noe overraskende på hunden. Mannens bukse ble ikke ødelagt og i en samtale forklarte mannen at han skvatt da hunden tok tak i buksebeinet, og at han ble skjelven, men at han ikke ble redd. Høyesterett anså dette likevel som et angrep i hundelovens forstand.⁹⁴

Videre hadde hunden Bob gjort et utfall mot politibetjentene mens den sto bundet. Politibetjentene måtte hoppe unna, i frykt for å bli bitt. Retten mente at slik dette var beskrevet av politibetjentene, så måtte også dette anses som et angrep.⁹⁵ Ifølge Høyesterett var den mest alvorlige hendelsen da Bob snudde seg mot en barnevogn og hoppet mot den. Personen som hadde ansvaret for Bob, dro i båndet og fikk dratt Bob vekk fra barnevognen. Høyesterett konstaterte med at dette også var å anses som et angrep.⁹⁶

Til slutt, kort tid etter at Bob hoppet mot barnevognen, bet han en kvinne i armen og glefset etter en syklist. Til tross for at det var tvil om kvinnen ble bitt eller rispet med en klo, la

⁹¹ Ibid. avsnitt 44.

⁹² Ibid. avsnitt 45.

⁹³ Ibid. avsnitt 49.

⁹⁴ HR-2018-1058-A avsnitt 44.

⁹⁵ Ibid. avsnitt 45.

⁹⁶ Ibid. avsnitt 46 og 47.

lagmannsretten til grunn at det var tale om et bitt. Høyesterett støttet seg til lagmannsrettens vurdering og anså både bittet og glefsingen som et angrep i hundelovens forstand.⁹⁷

Etter en nærmere gjennomgang av denne saken kan det konstateres at Høyesterett tolket begrepet «*angrep*» ganske vidt, slik at det omfatter adferd som å bite, glefse, gripe fatt i og hoppe opp på, med mindre adferden er slik at den ikke gir grunnlag for reell frykt.⁹⁸ I tillegg har retten lagt til grunn at det ikke er grunnlag for å oppstille vilkår om at et «*angrep*» forutsetter en aggressiv målrettet atferd.⁹⁹ Med dette skapte Høyesterett en ny retningslinje for hvordan vilkåret «*angrep*» skulle forstås.¹⁰⁰

5.3 Skadet

5.3.1 Ordlyden

Vilkåret «*skadet*» er ikke definert i hundeloven eller i dens forarbeider. Av forarbeidene fremgår det at det ikke er den eventuelle økonomiske skade som skal være avgjørende for avlivingsspørsmålet. Etter departementets forslag skal både den fysiske, psykiske og ideelle skade som er voldt vektlegges. Det avgjørende er ikke hvor mye ødelagte klær kostet, men hvilken fysisk skade og skrekk hunden har voldt og utgjør for fremtiden.¹⁰¹

Vilkåret «*vesentlig skade*» som det vises til i hundeloven § 18 fjerde ledd bokstav a, er definert i lovens § 2 bokstav d som: «skader som anses som kroppsskade etter straffeloven § 273». Ifølge straffeloven¹⁰² § 273 foreligger det en kroppsskade dersom noen «skader en annens kropp eller helse, gjør en annen fysisk maktesløs eller fremkaller bevisstløshet eller liknende tilstand hos en annen». For at det skal være en kroppsskade er det krav til en viss innvirkning på kroppens anatomiske eller fysiologiske tilstand, eksempelvis småsår og blåmerker vil ikke anses som en kroppsskade, jf. straffelovens forarbeider.¹⁰³

⁹⁷ Ibid. avsnitt 48.

⁹⁸ Ibid. avsnitt 40.

⁹⁹ Ibid. avsnitt 41 og 42.

¹⁰⁰ Tingretten støttet seg til dette i Luk-saken TTRES-2020-132825 og uttalte at det hadde ingen betydning for vurderingen av om det forelå et angrep hvorvidt Luk egentlig mente å angripe B. Det som var avgjørende var at Luk faktisk angrep B.

¹⁰¹ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

¹⁰² Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).

¹⁰³ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning) punkt 16.6 s. 429.

Forarbeidene til hundeloven tar for seg grensedragningen mellom vilkåret «*vesentlig skade*» og vilkåret «*skadet*». Der uttales det følgende:

«Med vesentlig skade menes skader som må anses som legemsbeskadigelse i samsvar med straffeloven § 229¹⁰⁴ og dessuten bitt i hodet. Andre tilfeller – som angrep med skrapemerker etter klør eller bitt uten blødning eller med sår som er så vidt små at de ikke ville bli regnet som legemsskade etter straffeloven § 229 – må underkastes en bredere bedømmelse etter den alminnelige regelen i utk. § 18 første ledd.»¹⁰⁵

Dette trekker i retning av at vilkåret «*skade*» i hundeloven § 18 første ledd første punktum retter seg mot de mindre alvorlige krenkelsene av kroppen.

5.3.2 Slik tolkes vilkåret «*skadet*» av Høyesterett

5.3.2.1 Hunden Rambo

I Rambo-saken uttalte Høyesterett at «Det er hevet over tvil at C ble skadet da Rambo bet ham i armen slik at han fikk blødende sår.»¹⁰⁶ Etter rettens syn er den skaden som Rambo påførte C, en «[...] vesentlig skade i hundelovens forstand, om enn i det nedre sjikt.» Høyesterett uttalte at dersom det var et barn som hadde blitt påført denne skaden, ville hunden normalt måtte avlives, jf. hundeloven § 18 fjerde ledd. I denne saken var det snakk om en voksen person, slik at det var nødvendig å foreta en bredere vurdering etter § 18 første ledd.¹⁰⁷

Ifølge Høyesterett kunne det faktum at skaden var vesentlig, fortelle noe om skadens alvorlighetsgrad. C ble påført en vesentlig skade til tross for at han hadde på seg en tykk jakke og genser. Dette talte i retning av at Rambos bitt var kraftig og at det på bakgrunn av det dreide seg om en alvorlig hendelse.¹⁰⁸

5.3.2.2 Hunden Bob

At vilkåret «*skadet*» retter seg mot de mindre alvorlige krenkelsene av kroppen, støttes av Høyesterett i Bob-saken, hvor det uttales at merker som omtales i den andre setningen i sitatet

¹⁰⁴ § 229 i den gamle straffeloven av 22. mai 1902 nr. 10. Ved ikraftsettelse av nåværende straffelov ble § 229 til § 273.

¹⁰⁵ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.3 s. 156.

¹⁰⁶ HR-2018-1057-A avsnitt 29.

¹⁰⁷ Ibid. avsnitt 48.

¹⁰⁸ HR-2018-1057-A avsnitt 48.

i punkt 5.3.1, vil normalt falle under vilkåret «skade». Deretter uttalte retten at avlaving vil, også i de tilfeller hvor det er et barn som er skadet, bero på en samlet vurdering hvor det også ses hen til blant annet fare og risiko. Høyesterett oppfattet forarbeidene slik at ikke enhver kroppskrenkelse i straffelovens forstand er en skade i hundelovens forstand.¹⁰⁹

I Bob-saken hadde hunden Bob bitt en tilfeldig forbipasserende kvinne. Dette bittet gikk gjennom huden slik at det oppsto infeksjonsfare. Kvinnen ble også påført et «betydelig blåmerke, som ga smerter i flere dager». Etter Høyesterett sitt syn var det ikke tvilsomt at denne hendelsen oppfylte vilkåret «skadet» i hundelovens forstand.¹¹⁰

5.4 Uforholdsmessig tiltak

5.4.1 Forholdsmessighetsvurdering

Av hundeloven § 18 første ledd første punktum fremkommer det at avlaving bare kan vedtas «dersom ikke det fremstår som et uforholdsmessig tiltak». Det må med andre ord foretas en forholdsmessighetsvurdering av om avlaving skal finne sted. I bestemmelsens første ledd tredje og fjerde punktum er det listet opp momenter som skal og henholdsvis ikke skal inngå i vurderingen av om avlaving vil være uforholdsmessig. Disse momentene er: «hvilken fare som har vært til stede», «påført skade», «den risiko» og «utrygghetsfølelse hunden og hundeholdet kan medføre i fremtiden» og «hundens nytteverdi». Hundens økonomiske verdi er ikke et relevant vurderingsmoment, jf. bestemmelsens første ledd fjerde punktum.

Opplistingen av disse momentene er ikke uttømmende, jf. bestemmelsens tredje punktum som slår fast at «ved vurderingen skal det særlig legges vekt på» de ovenfor nevnte momentene. Av forarbeidene fremgår en del «særlige» momenter og det uttales at det i noen situasjoner kan foreligge en «[...] implisitt aksept fra voksne og ungdom for visse skader og ulemper fra hundehold, som man ellers ikke kan forholde seg til generelt i samfunnet».¹¹¹ Slike situasjoner er omtalt til å være trefninger, stevner, utstillinger, trening osv. hvor det må være mer akseptabelt for visse skader og ulemper som en hund kan volde. Dersom en hund forvolder skade på mennesker eller hunder i slike sammenhenger kan ikke skaden begrunne «avlaving

¹⁰⁹ HR-2018-1058-A avsnitt 55.

¹¹⁰ Ibid. avsnitt 56.

¹¹¹ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

hvis den aktuelle skaden og risikoen ligger innenfor det som man generelt i hundemiljøene anser som akseptabelt».¹¹²

I forarbeidene uttales det at en forholdsmessighetsvurdering ved krav om avliving «vil bidra til å unngå avlivinger i tilfeller hvor hunden ikke har vært til stor fare eller sjenanse».¹¹³ I en vurdering av forholdsmessigheten må det blant annet legges vekt på den faren og graden av faren som har vært til stede og hvilken skade dyret eller mennesket er blitt påført. Det burde ifølge forarbeidene være et utgangspunkt at det skal «mindre til for å få avlivet en hund som har angrepet et menneske enn en hund som har angrepet et annet dyr». For det tilfellet at det er et barn som er angrepet, bør ikke terskelen for avliving være høy.¹¹⁴

Før det treffes avgjørelse om at en hund burde avlives, skal det ifølge forarbeidene foretas en konkret vurdering. Det er ikke spesifisert hvorvidt denne vurderingen skal være en forholdsmessighetsvurdering. Det uttales at en påført skade kan være bagatellmessig, at hunden kan ha en størrelse og liten styrke som ikke gir grunn for virkelig frykt osv., eller at det kan dreie seg om en skade som er påført noen under hundetrening eller en skade som er voldt i selvforsvar fordi hunden har følt seg provosert. For det tilfelle at det er en jakthund som har løpt etter vilt, kan dette anses som utslag av normale og ikke uønskede instinkter. I slike tilfeller vil det ifølge forarbeidene tale mot avliving, «dersom ikke det også er slik at hundeeieren tar lett på sitt tilsynsansvar». Hvis det sistnevnte er tilfelle, kan omplassering av hunden være et alternativ til avliving.¹¹⁵

I det følgende vil hvert av momentene drøftes nærmere og det vil redegjøres for hvordan Høyesterett har behandlet disse.

5.4.2 Hvilken fare som har vært til stede

5.4.2.1 Innledning

I Rambo saken uttalte Høyesterett at «i risikovurdering er det ikke nødvendig å gå dypt ned i den enkelte hunds psyke». En bedømmelse av hvor stor den reelle faren er, må kunne gjøres

¹¹² Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

¹¹³ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.3 s. 141.

¹¹⁴ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.3 s. 141.

¹¹⁵ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.1 s. 153 og 154.

«ut fra objektivt konstaterbare faktorer, vitneutsagn og øvrige opplysninger i saken».¹¹⁶ Høyesterett uttalte også at forarbeidene ga uttrykk for skepsis til bred testing av hunden og til bruk av hundesakkyndige i avlivingsaker.¹¹⁷ Dette vil det gjøres nærmere rede for i neste punkt.

I Bob-saken støttet Høyesterett seg til en uttalelse fra en hundekyndig polititjenestemann som var vitne til at hunden hoppet opp på barnevognen. Polititjenestemannen oppfattet den «situasjonen som akutt og farlig for publikum».¹¹⁸ Deretter mente retten at ved vurderingen av faren måtte det ses hen til at Bob bet en mann i buksebeinet, gjorde utfall mot politibetjentene og at han glefset mot en forbipasserende syklist. Ifølge Høyesterett bekreftet disse hendelsene at Bob var aggressiv og at han hadde angrep som del av sitt handlingsmønster.¹¹⁹

5.4.2.2 Bruk av sakkyndig i retten

Ovenfor nevnes at det er skepsis til bruk av hundesakkyndige i avlivingsaker. Dette kunne begrunnes i en uttalelse fra forarbeidene som lød slik:

«Individuell vurdering av hver hunds psyke åpner for et vanskelig bevistema og vil kreve en ressurskrevende behandling av sakene, og **eiere med aggressive hunder og problematisk hundehold kan med et slikt system i praksis for lett slippe unna.** Enkelte høringsinstanser er inne på at **det bør engasjeres hundesakkyndig for vurdering av hunden før avgjørelser fattes.** En slik ordning med vekt på hundens gemytt, innhenting av hundesakkyndige uttalelser, eventuelt basert på tidkrevende observasjon av hunden, og vurdering av om problemet lar seg sosialisere bort (dersom eieren følger opp), **vil etter departementets vurdering gjøre at reglene ikke vil kunne fungere i praksis.** Noen sikker kvalitetssikring av den stort sett selvoppnevnte hundesakkyndighet som finnes, har vi for øvrig ikke. I praksis benevner både personer som jobber mer eller mindre med hund, eller som ellers er mer aktive på annen måte, seg som hundesakkyndige. Disse har varierende erfaringer og teoretisk fundament.»¹²⁰
(uthevet her)

¹¹⁶ HR-2018-1057-A avsnitt 41.

¹¹⁷ Ibid. avsnitt 41.

¹¹⁸ HR-2018-1058-A avsnitt 62.

¹¹⁹ Ibid. avsnitt 63.

¹²⁰ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

Hunden Rambo har blitt testet av en hundesakkyndig Trond Larsen som prøvde å gjenskape en lignende situasjon som den hvor Rambo angrep. På den samme veistrekningen hvor angrepet fant sted, gikk Larsen truende i mørket mot Rambo og dens eier. I det den hundesakkyndige var 10 meter fra dem begynte hunden å knurre og den knurret høyere og mer desto nærmere den sakkyndige kom. Da avstanden til Rambo var 3 meter, snudde Larsen seg rundt og satte seg ned på huk. Hunden kom da bort til den hundesakkyndige, logret på halen og viste glede.¹²¹ Førstevoterende i Høyesterett fant denne situasjonen slik den var beskrevet ikke sammenlignbar med den virkelige hendelsen. Det ble vist til at Larsen hadde vært mer enn to timer hjemme hos Rambo og dens eier i tiden før testen ble gjennomført. På bakgrunn av dette valgte førstevoterende ikke å tillegge testen vekt.¹²²

Når det gjelder betydningen av hundesakkyndige sine uttalelser i Bob saken, viste førstevoterende til det som var sitert fra forarbeidene i Rambo saken. Dette avsnittet er også sitert ovenfor. Førstevoterende konstaterte at ingen av de sakkyndige i Bob saken syntes å ha tatt inn over seg alvoret i de hendelse som fant sted. «Testing i kontrollerte omgivelser og opphold i et beskyttet miljø på kennel» gir ifølge enstemmig Høyesterett «få holdepunkter for å vurdere faren for nye angrep».¹²³

5.4.3 Påført skade

Ifølge Høyesterett er det sentrale vurderingstema etter § 18 første ledd den risiko hunden representerer i fremtiden sett i lys av alvorlighetsgraden av angrepet. I Rambo-saken fikk den fornærmede merker etter hele Rambo sin kjeve i armen, i tillegg til at det var blødende sår som måtte bandasjeres. Av dommen fremkommer det at hundens tenner ikke nådde den fornærmede sin hud, og at sårene oppstod som følge av at den fornærmede vred armen ut av Rambos munn. Høyesterett sluttet seg til lagmannsrettens vurdering om at det var den fornærmedes sin tykke bekleddning som hindret Rambo sine tenner i å nå frem til huden. Etter lagmannsrettens mening talte dette for at Rambos bitt hadde et stort skadepotensial, hvilket måtte tillegges vekt i vurderingen.¹²⁴ Den fornærmede i denne saken ble påført en vesentlig skade med et enda større skadepotensial jf. Høyesterett. Angrepet fant sted under en ordinær situasjon hvor hunden gikk

¹²¹ HR-2018-1057-A avsnitt 50.

¹²² Ibid. 50.

¹²³ HR-2018-1058-A avsnitt 65.

¹²⁴ HR-2018-1057-A avsnitt 47.

på luftetur i bånd. Retten uttalte at det foreligger en reell og ikke ubetydelig risiko for at Rambo vil kunne gå til angrep og skade mennesker.¹²⁵

I Bob-saken uttalte Høyesterett at den skaden som kvinnen fikk ikke var bagatellmessig. Skaden var ifølge retten et resultat av et angrep som hadde et betydelig skadepotensial. Når det gjelder hendelsen tilknyttet barnevognen anså Høyesterett det som et angrep med stort skadepotensiale.¹²⁶

5.4.4 Risiko og utrygghetsfølelse hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden

Det er ingenting i hundeloven som definerer hvilken type risiko og utrygghetsfølelse en hund eller hundeholdet må medføre for at det skal anses som uakseptabelt. Når det gjelder momentet som omhandler hvilken risiko hunden må antas å utgjøre i fremtiden uttales det i forarbeidene: «Er det tale om en veltilpasset, godt behandlet hund med rolig gemytt, som har opptrådt irregulært i en helt spesiell situasjon som vanskelig kan oppstå igjen, taler det mot å avlive den.» Ifølge forarbeidene skal eierens forhold også tillegges vekt i vurderingen. For det tilfelle at hundens eier ikke har tilstrekkelig forståelse for den aktsomheten en hundeeier bør fremvise, burde hunden ifølge hundelovens forarbeider avlives dersom den ikke er eller kan bli omplassert.¹²⁷

Dette taler for at momentet som omhandler den risiko og utrygghetsfølelse en hund eller hundeholdet kan medføre er veldig situasjonsbasert, og avhenger av hvordan hunden og hundeeieren har oppført seg. Forutsatt at en hund har «angrepet» eller «skadet» noen må det foretas en vurdering av om hunden oppførte seg «irregulært» i «en helt spesiell situasjon som vanskelig kan oppstå igjen». Dersom det var tilfelle, skal hunden ikke avlives. Men for det tilfelle at hundeeieren i en slik situasjon kan legges noe til last, ved at hundeeieren ikke har vist den aktsomheten som forventes av han, kan hunden allikevel bli avlivet eller omplassert.

I Bob-saken uttalte Høyesterett at det ikke var tale om en «veltilpasset, godt behandlet hund med rolig gemytt, som har opptrådt irregulært i en helt spesiell situasjon som vanskelig kan

¹²⁵ Ibid. avsnitt 59.

¹²⁶ HR-2018-1058-A avsnitt 61.

¹²⁷ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.3 s. 141.

oppstå igjen».¹²⁸ Hendelsen som hunden Rambo var involvert i var i følge førstevoterende i Høyesterett: «ikke noen irregulær situasjon, tvert om er det etter mitt syn en relativt høy sannsynlighet for at noe lignende kan skje igjen».¹²⁹

I Rambo-saken presiserte retten at «den risiko og utrygghetsfølelse hunden . . [sic] kan antas å medføre i fremtiden» vil stå sentralt i vurderingen.¹³⁰ Denne vurderingen må foretas i lys av hvilken alvorlighetsgrad angrepet eller skaden hadde. For at avliving av hunden skal finne sted, må det foreligge en reell og ikke ubetydelig risiko for at hunden vil angripe igjen.¹³¹ Momentet som omhandler den utrygghetsfølelse hunden eller hundeholdet skaper, går for Høyesterett ofte under betegnelsen «frykt». I Rambo-saken ble det uttalt at hunden ved sin aggressive adferd mot andre hunder skapte frykt i nabolaget.¹³²

I Bob-saken har det blitt uttalt at politiet fant det nødvendig å ta hunden inn i en sidegate som ble sperret, for å forhindre ytterligere skader.¹³³ Dette kan tale i retning av at hunden utgjorde en risiko og skapte en utrygghetsfølelse for fremtiden. Retten viste videre til at det ved vurderingen av den fremtidige risikoen som Bob kunne medføre, måtte det ses hen til at han uten foranledning «angrep flere i et travelt byområde hvor det ikke er unormalt at personer kommer tett og uforventet på en hund».¹³⁴

Det faktum at Bob ifølge eierens forklaring, kunne bli nervøs og aggressiv dersom han sto bundet, talte ifølge Høyesterett for at dette ikke var et engangstilfelle at Bob ble engstelig under slike omstendigheter.¹³⁵ Måten alle disse situasjonene er fremstilt av Høyesterett på, taler samlet sett for at Bob medfører en risiko og utrygghetsfølelse for fremtiden. Retten har selv uttalt at «det foreligger en reell og ikke ubetydelig risiko for at Bob også i fremtiden kan komme til å reagere på tilsvarende måte».¹³⁶

¹²⁸ HR-2018-1058-A avsnitt 68.

¹²⁹ HR-2018-1057-A avsnitt 49.

¹³⁰ Ibid. avsnitt 30.

¹³¹ Ibid. avsnitt 42.

¹³² Ibid. avsnitt 59.

¹³³ HR-2018-1058-A avsnitt 63.

¹³⁴ Ibid. avsnitt 66.

¹³⁵ Ibid. avsnitt 66.

¹³⁶ HR-2018-1058-A avsnitt 67.

5.4.5 Hundens nytteverdi

5.4.5.1 Innledning

Enkelte hunder har en større nytteverdi enn andre, dette gjelder blant annet politihunder, jakthunder, førerhunder for blinde m.m. På bakgrunn av den omfattende opptreningen de må gjennom for å oppnå tittelen sin, kan de iblant vurderes annerledes i en forholds-messighetsvurdering. Av hundelovens forarbeider fremgår det at det burde normalt ikke skje avlaving av politihund som har jaget eller angrepet noen som følge av den rollen hunden har, med mindre omstendighetene er helt spesielle.¹³⁷ Besvarelsens punkt 5.7.2 vil inneholde en nærmere redegjørelse av politihund og dens nytteverdi.

Departementet antok at det ikke var nødvendig å presisere i loven at en hund som er blitt brukt som redskap i en lovlig nødretts- eller nødvergehandling, ikke burde bli avlivet etter lovens § 18.¹³⁸ Det at den ikke «burde bli avlivet» taler for at det må foretas en konkret vurdering av hele situasjonen og ses på om hunden oppførte seg slik den burde i den angitte situasjonen. Vurderingen vil bli annerledes dersom hunden handlet mot en helt uskyldig person og ikke den som nødretts- eller nødvergehandlingen egentlig skulle rette seg mot. Hunder som dekker særskilte behov som for eksempel en førerhund for blinde, vil utgjøre et hensyn som taler mot å avlive hunden.¹³⁹

I Rambo-saken uttalte førstevoterende at det i høringsnotatet er vist til nytteverdien av hunder med særskilte funksjoner, som blindehunder og politihunder. Det ble ikke foretatt noe vurdering av Rambos nytteverdi, men retten uttalte seg kort om hundens følelsesmessige betydning for eieren.¹⁴⁰ Om forståelsen av vilkåret som omhandler hundens nytteverdi, viste Høyesterett i Bob-saken til det som ble uttalt i Rambo-saken¹⁴¹, om at «Hundens sosiale og følelsesmessige betydning for eieren er bygget inn i selve terskelen for hva som skal regnes som uforholdsmessig, men må også i særlige tilfeller kunne tillegges vekt i den konkrete vurderingen.»¹⁴² Heller ikke i Bob-saken har retten vurdert hundens nytteverdi. Besvarelsens

¹³⁷ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 4.2.3.2 s. 141.

¹³⁸ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 4.2.3.2 s. 141.

¹³⁹ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.1 s. 154.

¹⁴⁰ HR-2018-1057-A avsnitt 39 og 59.

¹⁴¹ HR-2018-1058-A avsnitt 69.

¹⁴² HR-2018-1057-A avsnitt 39.

neste punkt vil redegjøre for Høyesterett sine synspunkter som omhandler hundens følelsesmessige betydning for eieren.

5.4.5.2 Den følelsesmessige betydningen

Etter å ha foretatt en forholdsmessighetsvurdering kom en enstemmig Høyesterett i Rambo-saken til at den følelsesmessige tilknytningen og det behovet som eieren hadde for Rambo måtte vike. Avlaving av hunden ble ikke ansett til å være et uforholdsmessig tiltak. Ifølge retten var vedtaket om avlaving av Rambo ikke i det helt nedre sjiktet av tålegrensen.¹⁴³ Hva gjelder den følelsesmessige tilknytningen i Bob saken, uttalte Høyesterett der at: «Selv om hunden har stor følelsesmessig betydning for A og hans familie, er dette i seg selv ikke tilstrekkelig til at avlaving kan ses som uforholdsmessig i saken her.»¹⁴⁴

5.4.5.3 Hundens egenverdi

Spørsmålet om hvilken betydning hundens egenverdi skulle ha for lovens utforming, ble drøftet i hundelovens forarbeider og i Rambo-saken. Av forarbeidene fremgår det at departementet ikke ønsket at hundeloven skulle hvile på oppfatninger om hunden som et selvstendig subjekt. Deretter ble det uttalt:

«Departementet minner imidlertid om at hunden er undergitt eierens eiendomsrett innenfor de rammer som dyrevernløvgivningen setter, og finner det vanskelig – når man ser bort fra de følelser og den tilknytning som mennesker kan ha til en hund – å sette hunden selv i en annen stilling enn andre vanlige pattedyr. Det synes lite rasjonelt å tillegge hunden menneskelige egenskaper eller personlighetsmessige karakteristikk i større grad enn slike dyr, og la dette gi utgangspunktet for utformingen av lovgivningen om sikkerhetsproblematikk som hundehold reiser.»¹⁴⁵

Det faktum at hunden har en verdi i seg selv kan leses ut fra vilkåret om at avlaving av hunden ikke må fremstå som «*et uforholdsmessig tiltak*». Følgende gjør hundens egenverdi seg også gjeldende i hundelovens § 18 andre ledd, hvor det er fastslått at politiet skal søke å omplassere hunden fremfor å avlive den.¹⁴⁶ Dette støttes opp av Høyesterett i Bob-saken, hvor det i tillegg

¹⁴³ Ibid. avsnitt 59 og 60.

¹⁴⁴ HR-2018-1058-A avsnitt 69.

¹⁴⁵ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.1 s. 153.

¹⁴⁶ HR-2018-1057-A avsnitt 38.

uttales «[...] lovgiver har lagt til grunn at hundens egenverdi og de etiske sidene ved å avlive et frisk dyr ikke skal vurderes særskilt.»¹⁴⁷

5.4.6 Økonomisk verdi

Ifølge forarbeidene kan det ikke legges vekt på hvilken økonomisk verdi hunden har. En utstillingshund som er verdt 25 000 kroner, skal ikke på grunn av dens store verdi vurderes annerledes enn blandingshund som er verdt 5 000 kroner. Det presiseres at i de tilfellene hvor den økonomiske verdien har sammenheng med at hunden har en særlig nytteverdi, skal hundens nytteverdi vektlegges etter departementets lovforslag.¹⁴⁸

5.4.7 Oppsummering

De ulike uttalelsene fra hundelovens forarbeider illustrerer et vekslende bilde av hvilken terskel som gjelder for hva som regnes som et «*uforholdsmessig tiltak*» etter § 18 første ledd første punktum. Dette støttes opp av Høyesterett i Rambo-saken hvor det samtidig uttales at forarbeidene gir uttrykk for at terskelen for hva som regnes som uakseptabel risiko, ikke er spesielt høy.¹⁴⁹ Dersom hunden har «*angrepet*» eller «*skadet*» må det foretas en vurdering av om avlivingsvedtaket vil være et «*uforholdsmessig tiltak*». I en slik forholdsmessighetsvurdering må alle de momentene som er drøftet ovenfor vurderes. Selv om hunden har «*angrepet*» eller «*skadet*» og avliving av den ikke fremstår som et «*uforholdsmessig tiltak*», kan den i enkelte tilfeller bli omplassert. Dette drøftes nærmere i neste punkt.

5.5 Omplassering av hund

5.5.1 Innledning

I noen tilfeller kan hunden omplasseres fremfor å bli avlivet jf. hundeloven § 18 andre ledd. Det kan tenkes at dette vanligvis vil gjelde i tilfeller der det er eieren som er problemet og ikke selve hunden. I det følgende skal det ses nærmere på når en omplassering er aktuell. Vilkårene for omplassering vil bli gjennomgått og illustrert ved bruk av underrettspraksis.

¹⁴⁷ HR-2018-1058-A avsnitt 70.

¹⁴⁸ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

¹⁴⁹ HR-2018-1057-A avsnitt 42.

5.5.2 Praktisk mulig og forsvarlig

Hundeloven § 18 andre ledd lyder som følgende: «Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den». Av forarbeidene fremgår det at lovutkastet til hundeloven bygger på at det ved vurderingen av om avliving regnes som et «*uforholdsmessig tiltak*» skal legges vekt på om det i det konkrete tilfellet er mulighet for omplassering, og om det kan anses som et alternativ som vil fjerne det faremomentet hunden utgjør.¹⁵⁰ I en god del tilfeller vil det ikke være forsvarlig å omplassere en hund hvis den har bitt eller har angrepet mennesker, og med det vist at biting inngår i det generelle atferdsrepertoaret.¹⁵¹

For at omplassering skal være et alternativ til avliving, er det ifølge Høyesterett en forutsetning at faremomentene blir fjernet. I Rambo-saken lå faren hovedsakelig i hundens mer grunnleggende egenskaper og omplassering var dermed ikke et aktuelt alternativ.¹⁵²

I Bob-saken ble det uttalt at de alternative tiltakene som er hjemlet i § 17 (båndtvang, tidsbegrenset bruk av munnkurv, pålegg om inngjerding av eiendom eller andre pålegg eller forbud m.m) ikke var aktuelle. Dette med bakgrunn i de alvorlige hendelsene som oppstod på grunn av hunden.¹⁵³ Bob var i bånd da noen av angrepene fant sted og personen som holdte han klarte ikke å forhindre angrepene. Retten konkluderte med at de egenskapene ved Bob som førte til angrepene medførte at omplassering ikke ville være et forsvarlig alternativ.¹⁵⁴

I de fleste tilfeller er det ikke omtvistet om omplassering av hunden er praktisk mulig. For det tilfelle at omplasseringen viser seg ikke å være mulig innen rimelig tid, vil vilkårene for avliving av hunden være oppfylt.¹⁵⁵ Det som det ofte er flere spørsmål rundt, er om en slik omplassering vil være forsvarlig. Som det kommer frem av både forarbeidene og Rambo-saken må faremomentet fjernes for at en omplassering skal være forsvarlig. Høyesterett uttalte i både Rambo- og Bob-saken at en omplassering ikke ville være aktuell der faren hovedsakelig ligger i hundens grunnleggende egenskaper. Det trekker i retning av at omplassering fremfor alt er

¹⁵⁰ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.3 s. 141.

¹⁵¹ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 156.

¹⁵² HR-2018-1057-A avsnitt 57.

¹⁵³ HR-2018-1058-A avsnitt 71.

¹⁵⁴ Ibid. avsnitt 72.

¹⁵⁵ LG-2014-207441 avsnitt 23 under Lagmannsretten bemerker.

aktuelt i de mindre alvorlige tilfellene og ikke i de tilfellene hvor et menneske er blitt angrepet eller skadet.

Det finnes ingen Høyesteretts dom hvor det ble besluttet omplassering av en hund. Det vil dermed være aktuelt å se til lagmannsretten sin avgjørelse i Bamse-saken¹⁵⁶ for å illustrere vilkårene for omplassering.

5.5.3 Hunden Bamse

Bamse og dens eier var ute på luftetur da de traff på fornærmede. Hunden klarte å påføre et kutt på fornærmedes venstre underarm, til tross for at den gikk i bånd. Forklaringer til partene avvirket litt fra hverandre, men det var ikke omtvistet at hunden hoppet opp på den fornærmede. Lagmannsretten fant det ikke sannsynlig at hendelsen var helt uten foranledning og uttalte at Bamse mest sannsynlig ble skremt og hoppet opp på den fornærmede for å forsvare seg. Det at hunden fortsatt var i bånd eller ikke når hendelsen fant sted var uten betydning ettersom det var «på det rene at B ikke hadde hunden under kontroll».¹⁵⁷

Skaden som den fornærmede ble påført var i legevaktjournalen beskrevet som et kutt på 5 cm som blødde mye, men det ble ikke sydd, kun bandasjert. Slik skaden var beskrevet fremstod det for Lagmannsretten som at kuttet var forårsaket av hundens tenner eller klør, uten at hunden bet seg fast i mannens underarm. Ifølge rettens syn var hendelsen og skaden alvorlig og farlig nok til å skape en utrygghetsfølelse som trakk i retning av at avliving ikke var et uforholdsmessig tiltak.¹⁵⁸

To hundesakkyndige hadde utført tester på Bamse og konkluderte med at han ikke var en aggressiv hund. Testene hadde svakheter som ifølge retten knyttet seg til forhold som ikke utgjorde noen risiko dersom Bamse ble omplassert. På bakgrunn av testene la lagmannsretten til grunn at det var forsvarlig å omplassere hunden.¹⁵⁹ Videre ble omplassering av Bamse ansett å være praktisk mulig ettersom et vitne som drev et hundepensjonat og hadde lang erfaring med hunder meldte seg villig til å overta hunden. Lagmannsretten konkluderte med at vilkårene for avliving av hunden ikke var oppfylte.¹⁶⁰

¹⁵⁶ LG-2014-207441.

¹⁵⁷ Ibid. avsnitt 9 under Lagmannsretten bemerker.

¹⁵⁸ Ibid. avsnitt 11 under Lagmannsretten bemerker.

¹⁵⁹ Ibid. avsnitt 20 under Lagmannsretten bemerker.

¹⁶⁰ Ibid. avsnitt 23 og 24 under Lagmannsretten bemerker.

Denne saken er illustrerende for i hvilke tilfeller omplassering av hund kan finne sted. For det tilfelle at hunden har vært i bånd, men allikevel hoppet opp på noen, vil det være hundeholderens feil og det vil bli oppfattet som at hundeholderen verken hadde hunden under kontroll eller klarte å forhindre angrepene. Faren vil i slike situasjoner ligge hos hundeholderen og ikke i hundens grunnleggende egenskaper. Dette kan utgjøre et moment som kan tale for omplassering av hunden. Det må selvfølgelig ses hen til i hvilken hensikt hunden hoppet og hva hoppet medførte. Dersom en hund hopper for å skade og angripe gjennom et bitt, vil det sannsynligvis ikke resultere i en omplassering. Dette trekker i retning av at dersom hunden har vært uten bånd og hoppet på noen uten å bite vedkommende, vil det også falle under hundeholderens ansvar og være et moment som kan tale for omplassering.

I vurderingen må det som allerede nevnt ses hen til om hunden har bitt eller om den har påført noen en skade, eksempelvis et sår eller et kutt som ble forårsaket av hundens tenner eller klør. Hovedformålet er å vurdere om hunden er aggressiv eller ikke. For det tilfelle at hunden ikke har bitt, men påført noen skade med sin tann eller sine klør kan utfallet bli omplassering.

Selv om loven i seg selv ikke legger opp til en fremgangsmåte med innhenting av hundesakkyndige vurderinger før det skal treffes vedtak om avliving, og selv om det i forarbeidene uttales at en vurdering av hver hunds psyke vil resultere i en ressurskrevende behandling av slike typer saker,¹⁶¹ har det i Bamse-saken blitt lagt stor vekt på de hundesakkyndige sine meninger som konkluderte med at Bamse ikke var en aggressiv hund. Lagmannsretten uttalte at når det allikevel var fremlagt slike vurderinger måtte bevisverdien av de vurderes på vanlig måte.¹⁶²

For det tilfelle at retten i en sak kommer frem til at en omplassering er «*praktisk mulig*» og at faremomentet er fjernet, vil en omplassering også bli ansett som «*forsvarlig*», og vilkårene for å avlive hunden vil ikke være oppfylte.

¹⁶¹ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

¹⁶² LG-2014-207441 avsnitt 21 under Lagmannsretten bemerker.

5.6 Vedtak om avliving eller omplassering kan omfatte alle andre hunder som hundeholderen har hånd om

5.6.1 Innledning

Hundeloven § 18 tredje ledd lyder som følgende: «Hvis hundeholdet ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig, kan vedtak om avliving eller omplassering omfatte alle andre hunder som hundeholderen har hånd om.»

Av forarbeidene fremgår det at under høringen til hundeloven og under de møtene som departementet har hatt med hunde- og dyreorganisasjoner var det flere ganger hevdet at det er hundeholderen som oftere er problemet og ikke den enkelte hund.¹⁶³ Ifølge departementet ville avliving av den enkelte hund som voldt problemer «ikke alltid være tilstrekkelig sikkerhetstiltak». Deretter ble det uttalt at «Politiet bør ha fullmakt til å sette inn sikkerhetstiltak som retter seg mot hundeholdet som sådan og hundeholderen selv dersom det er behov for det.»¹⁶⁴

I hundelovens forarbeider finnes det ikke en definisjon på et «*sikkerhetsmessig forsvarlig*» hundehold. Følgende punkt vil gå nærmere inn på en dom fra underretten hvor denne problemstillingen er drøftet og vurdert grundig.

5.6.2 De fem pyreneerhunder

For lagmannsretten gjaldt saken en anke over tingrettens dom vedrørende gyldigheten av Politidirektoratets vedtak om avliving av hund.¹⁶⁵ Ettersom de hendelsene som Politidirektoratets vedtak bunner i er best beskrevet i tingrettens dom, er det dermed den som er av størst interesse her. For tingretten gjaldt saken gyldigheten av Politidirektoratets vedtak om avliving av hund og forbud mot fremtidig hundehold.¹⁶⁶ A eide tre pyreneerhunder og hennes ektemann, som hun var separert fra, eide to pyreneerhunder. I juni 2019 angrep og skadet A sin hund, heretter kalt B en mann som fikk fem bitemerker i sitt høyre legg. A har ikke bestridt dette og uenigheten knyttet seg dermed til hvorvidt denne skaden var provosert frem. Videre

¹⁶³ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155 og 156.

¹⁶⁴ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 156.

¹⁶⁵ 21-144139ASD-HALO, Lagmannsrettens dom ble anket til Høyesterett som nylig har avsagt en kjennelse hvor ankeutvalget fant det enstemmig at anken ikke kunne føre frem (HR-2022-222-U).

¹⁶⁶ 21-019274TVI-TVFI. Jeg har fått dommen tilsendt av tingretten ettersom den ikke er tilgjengelig på lovdata. Partenes og hundens navn vil av den grunn anonymiseres og utelukkes.

har B i november 2019 angrepet en dame og hennes hund og skadet hunden ved å bite den i skulderen. Dette var heller ikke bestridt av A. Etter rettens syn var det ikke tvilsomt at under begge disse hendelsene var det skjedd en «skade» etter hundeloven § 18, jf. HR-2018-1058-A avsnitt 55.¹⁶⁷

Hva gjaldt anførselen om at hunden B var blitt provosert til å bite mannen, var retten nødt å ta stilling til hva som var det mest sannsynlige hendelsesforløpet. Et av vitnenes barn hadde sett at B bet mannen i leggen etter at mannen hadde spent foten ut mot hunden. Denne forklaringen ble støttet av A sin fraseparerte ektemann som mente å ha sett dette. Til tross for de to vitneforklaringene valgte retten allikevel å legge vekt på forklaringen til den fornærmede mannen, ettersom den etter rettens syn var mest sannsynlig. For retten virket det helt usannsynlig at den fornærmede helt uprovosert skulle sparke etter en hund, «særlig når [...] er en stor og sterk pyreneerhund». Det var mest sannsynlig at B som av ekteparet var beskrevet «som en «utbryterkonge», «veldig vill hund», «helt gal» og «et mareritt å ha»», uprovosert gikk til angrep på den fornærmede da han syklet, og at den fornærmede deretter sparket B i forsvar.¹⁶⁸

Hva gjelder angrepet på damen og hennes hund, avviker forklaringene til partene litt fra hverandre. Etter rettens syn fremstod det som «en svært uheldig og uforholdsmessig reaksjon av en hund å handle som [...] gjorde i et tilfelle hvor et menneske går med hund i bånd etter en offentlig vei». Retten fant det mest sannsynlig at hunden B både i juni og november 2019 tilfeldig og uprovosert angrep den fornærmede mannen og damen og hennes hund. Retten uttalte at når B «på kort tid uprovosert angrep mennesker og dyr, foreligger det etter rettens syn en reell og ikke ubetydelig risiko for at [...] vil angripe både mennesker og dyr igjen». På denne bakgrunn kom retten til at avliving av hunden B ikke ville være et uforholdsmessig tiltak. Videre anså retten det verken «praktisk mulig» eller «forsvarlig» å omplassere B fremfor å avlive den.¹⁶⁹

Følgende stod retten overfor spørsmålet hvorvidt det skulle foretas avliving av alle hundene til A. Retten var av den oppfatning at A hadde en manglende forståelse for frykten som hennes hunder og hundeholdet skapte i lokalbefolkningen. Til tross for jevnlige meldinger fra lokalbefolkningen, forelegg fra politiet (også i lagt båndtvang) og bekymringsbrev fra

¹⁶⁷ 21-019274TVI-TVFI s. 8.

¹⁶⁸ Ibid. s. 9 og 10.

¹⁶⁹ Ibid. s. 11.

kommunen, visste ikke A «et ønske eller evne til å endre på hundeholdet sitt». Når en ifølge retten så «dette i lys av at [...] tidligere har fått avlivingsvedtak mot to av hennes hunder i rettskraftig dom, er det etter rettens syn kritikkverdig at hun fortsatt har latt døren stå ulåst, latt barn passe hundene og ikke i tilstrekkelig grad har sikret hundegården slik at hundene har kunne løpe ut».¹⁷⁰ Retten var av den oppfatning at A hadde en manglende vilje og evne til å overholde hundeloven og at det var hundeholdet som var problemet og ikke kun hunden B. Ifølge retten hadde A «et handlingsmønster over flere år som viser at lokalsamfunnet må beskyttes mot hennes hunder og hundehold».¹⁷¹

På bakgrunn av at hundeholdet til A ble ansett til å være så problematisk, var ikke avliving av kun hunden B «*et tilstrekkelig sikkerhetstiltak*». Retten var av den oppfatning at det var behov for å sette inn sikkerhetstiltak som rettet seg mot hundeholdet som sådan og A. Det ble konstatert at hundeholdet til A ikke kunne anses som «*sikkerhetsmessig forsvarlig*», jf. hundeloven § 18 tredje ledd, og avlivingsvedtaket kunne omfatte alle hundene som A hadde hånd om. Det var ikke «*praktisk mulig*» eller «*forsvarlig*» å omplassere hundene fremfor å avlive de. Retten kom frem til at vilkårene for å avlive alle hundene til A er oppfylt, jf. hundeloven § 24, jf. § 18.¹⁷²

5.6.3 Sikkerhetsmessig forsvarlig

Lagmannsretten sluttet seg til tingrettens vurdering av A sitt hundehold og uttalte at tingretten korrekt la til grunn at avlivingsvedtaket kunne omfatte alle hundene A hadde hånd om ettersom hundeholdet hennes ikke var «*sikkerhetsmessig forsvarlig*», jf. hundeloven § 18 tredje ledd.¹⁷³

Av tingrettens og lagmannsrettens dom, kan det utledes at det er flere momenter som kan være relevante når det foretas en vurdering av om hundeholdet er «*sikkerhetsmessig forsvarlig*». Det vil være et viktig moment om hundeeieren tidligere har fått en rettskraftig dom på seg, som omhandler et lignende tilfelle. Et neste moment vil være om hundeeieren sørger for at dørene til de rom hvor hundene oppholder seg er låste og at hundene ikke blir sluppet ut av barn. Videre

¹⁷⁰ I 2009 fattet Politidirektoratet et vedtak om å avlive to av A sine hunder. A tok ut søksmål mot H tingrett, men søksmålet førte ikke frem. På bakgrunn av det tok A hundene fra kennelen, hvor disse oppholdte seg etter avlivingsvedtaket og tok de med seg til Sverige. I 2014 flyttet A tilbake til Norge og etter at politiet fikk dette med seg, ble hundene avlivet. Hentet fra tingrettens dom (21-019274TVI-TVFI s. 2).

¹⁷¹ 21-019274TVI-TVFI s. 15.

¹⁷² Ibid. s. 15.

¹⁷³ 21-144139ASD-HALO s. 8.

er det viktig at hundene er i bånd og spesielt dersom det tidligere er blitt i lagt båndtvang av politiet. Et ytterligere moment vil være om det har kommet inn klager på hundene og hundeholdet. Klager fra de som er blitt utsatt for noen ubehagelige hendelser, eventuelle «angrep» og «skade» vil veie tungt. For de tilfelle at disse menneskene fortsatt føler frykt for hundene og påstår at hundeholdet fremdeles er utrygt, for eksempel når en båndtvang ikke blir overholdt skal det mindre til for at hundeholdet ikke blir ansett å være sikkerhetsmessig forsvarlig. Et annet viktig moment vil også være dersom kommunen sender inn bekymringsbrev til hundeholderen.

Momentene vil variere fra sak til sak, men de som er nevnt ovenfor kan gi en veiledning for hvordan «sikkerhetsmessig forsvarlig» hundehold i hundeloven § 18 tredje ledd skal forstås.

5.7 Hund som har påført barn vesentlig skade

5.7.1 Innledning

Hundeloven § 18 fjerde ledd slår fast at det gjelder noen særlig bestemmelser foran de generelle reglene i første og andre ledd. Bestemmelsens bokstav a regulerer de tilfeller hvor en hund har påført en vesentlig skade på et barn. Ifølge loven bør hunden normalt avlives i slike tilfeller. I lovens § 2 bokstav b finnes det en definisjon på hvem som regnes som barn. Etter denne bestemmelsen er et barn en «person som er under 12 år». For ordlyden av «vesentlig skade» vises det til drøftelsen i punkt 5.3.1

I Innst. O. nr. 91 (2002-2003) uttalte justiskomiteen at adgangen til å kunne avlive en hund burde utvides. Ifølge komiteen skapte hunden i økende grad skade, samtidig som et uheldig hundehold skapte utrygghet hos mange. Blant de som var spesielt utsatt og trengte særskilt vern, var småbarn.¹⁷⁴ Spørsmålet er om en hund som har påført et barn en vesentlig skade alltid skal avlives eller om det finnes noen unntak. Et følgende spørsmål er om det i slike tilfeller skal foretas en vurdering av hvorvidt avlivingen vil være et «uforholdsmessig tiltak» og om hunden eventuelt heller kan omplasseres enn avlives. Ettersom hundeloven ikke besvarer noen av disse spørsmålene, må det ses til forarbeider og rettspraksis for å fastslå hva som er gjeldene rett på området.

¹⁷⁴ Innst. O. nr. 91 (2002-2003) Innstilling fra justiskomiteen om lov om hundehold (hundeloven) punkt 21 Komiteens merknader.

I hundelovens forarbeider er det uttalt at hundeholderen plikter «[...] å ta særlig hensyn til barns naturlige væremåte og modenhetsnivå og må dermed selv ta aktivt hovedansvar for omgangen og kontakten mellom barn og hund.» Det uttrykkes videre at det er viktig at «[...] samvær mellom hunder, med skadepotensiale i kraft av størrelse og krefter, og små barn skjer under tilsyn, fordi man ikke kan forvente at småbarn opptre fornuftig og voksent i samvær med hunder». Det må anses som særlig alvorlig hvis hunder angriper eller biter barn, og «Der det har skjedd, bør hovedregelen være at hunden som et sikkerhetstiltak blir avlivet hvis barnet er påført vesentlig skade.»¹⁷⁵

På den andre siden ville avliving sjeldent være tilfelle dersom det var et større barn som plaget hunden. Dette på bakgrunn av at departementet mente at regelen ikke burde være helt ufravikelig og at det var en åpning for unntak, jf. ordet «*normalt*» bør avlives.¹⁷⁶ I forarbeidene uttales det at andre:

«[...] ekstraordinære situasjoner som kan tale mot avliving kan tenkes, særlig hvis det gjelder noe større barn. En hund som står bundet og forlatt kan lettere ty til å bite fordi den ikke kommer seg unna en uønsket situasjon. Dersom dette f.eks. skjer inne på hundeholderens eiendom der hunden på en ikke-uforsvarlig måte står bundet mens hundeholderen er borte en stund, bør f.eks. unntaket kunne slå inn, slik at hunden ikke avlives hvis lekende barn er kommet inn og stresser hunden. [...]»¹⁷⁷

Når det gjelder valper og deres spisse tenner uttales det i forarbeidene at de kan framkalle små sår som vil blø, men verken det eller det at valpen har bitt under lek og ellers ikke vist antydning til aggresjon, skal føre til avliving. I slike tilfeller bør normalregelen om avliving fravikes.¹⁷⁸

Selv om lovens ordlyd taler for at det skal mindre til for å avlive en hund som har påført barn en vesentlig skade, skal avliving også i slike tilfeller være forholdsmessig, jf. forarbeidene. Der fremgår det at «Når politiet vurderer om det skal gjøres unntak fra normalregelen, må det vurdere de samme momenter som nevnt i første ledd tredje og fjerde punktum, men terskelen for å unnlate avliving ligger høyere.»¹⁷⁹

¹⁷⁵ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.3 s. 156.

¹⁷⁶ Innst. O. nr. 91 (2002-2003) punkt 13 Avliving av hund etter at skade er voldt m.m.

¹⁷⁷ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.3 s. 156.

¹⁷⁸ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.3 s. 156.

¹⁷⁹ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 21 Merknader til de enkelte bestemmelser § 18 s. 209.

Ettersom forarbeidene inneholder lite informasjon om omplassering av hunden skal vurderes i tilfeller hvor hunden påførte barnet en «*vesentlig skade*», er det nødvendig å se til andre rettskilder som avklarer dette spørsmålet. I neste punkt skal en tingretts dom gjennomgås, og besvarelsen vil ta et nærmere blikk på hvilke momenter retten vektlegger i saker hvor barn er blitt angrepet av hund. Momentet som omhandler politihundens nytteverdi vil også belyses, ettersom dommen som det skal redegjøres for handler om en politihund.

5.7.2 Politihunden Pelle

Pelle-saken¹⁸⁰ er rettslig sett en spesiell sak. Grunnen til det er at barn under 12 år har sterkere vern mot angrep av hund enn det andre mennesker har, jf. hundeloven § 18 fjerde ledd bokstav a.¹⁸¹ Videre er saken spesiell ettersom Pelle er en politihund og som det ble omtalt under punktet om uforholdsmessig tiltak, skal det mer til enn ellers for å avlive en hund som har en nytteverdi.

Den dagen Pelle gikk til angrep var hunden ikke i tjeneste, men hjemme hos seg selv. Tidligere den dagen hadde Pelle vært på nattevakt med eieren sin og før eieren gikk og la seg satte han hunden inn i et bur. Eierens barn visste at de ikke hadde lov til å lufte verken Pelle eller den andre hunden på egen hånd. Til tross for det, tok eierens sønn hundene med seg ut i hundegården. I det samme øyeblikket var den fornærmede på vei til guttens søster for å leke. Gutten visste at fornærmede var litt redd for hunder og forsøkte å løfte jenta opp på en mur. Da jenta strekte hendene sine opp i været og gutten skulle til å løfte henne, misoppfattet Pelle situasjonen og gikk til angrep. Ut fra vitneutsagn fremkommer det at Pelle slang på den fornærmede som om hun var en dukke. Den fornærmede ble påført en vesentlig skade og en del av huden på hennes skulder ble revet av.¹⁸²

I Politidirektoratets vedtak er dette blitt uttalt om grunnen til at Pelle gikk til angrep på barnet:

«En av situasjonene en politihund trenes i, er kalt «forsvarer av fører». Måten hundene trenes opp ved, er repetisjon av lignende situasjoner som vil danne «minnesbilde» hos

¹⁸⁰ TOSLO-2014-95623.

¹⁸¹ Ibid. avsnitt 1 under innleiing under retten si vurdering.

¹⁸² Retten fant at skadene som jenta ble påført, var så alvorlige at de falt inn under straffeloven § 229 (nå straffelov § 273 jf. hundeloven § 2 bokstav d) TOSLO-2014-95623 avsnitt 3 under inngangsvilkåret under den konkrete vurderinga under retten si vurdering og TOSLO-2014-95623 under bakgrunnen for saka.

hunden. Dersom en situasjon som i et slikt minnesbilde dukker opp igjen, er hunden trent til å reagere. Det blir bl.a. trent på at ved et overfall av fører (ved fysisk berøring av fører m.v.) skal hunden avverge overfallet. Det er nærliggende å tro at Pelle har oppfattet situasjonen som oppsto da angrepet fant sted, som lik et minnesbilde han hadde om angrep av fører. Ved forsvar av fører trenes skarpe hunder til å angripe også uten signal fra hundefører. En skarptrent hunds førerforsvar kan også inkludere familiemedlemmer til hundefører som bor sammen med hundefører og hunden. ... [sic]»¹⁸³

Retten støttet seg til Politidirektoratets vurdering rundt dette og fant det sannsynlig at Pelle reagerte i tråd med det hunden er opplært til og ikke ut fra aggresjon eller annet uønsket atferd. Det ble konstatert at det ikke kan forventes at politihunder som er dyr og ikke mennesker, skal kunne skille mellom når de er i tjeneste eller ikke, eller at de skal skille mellom når de har med barn eller små mennesker å gjøre.¹⁸⁴

Hva gjelder nytteverdien av Pelle som politihund uttalte retten at hunden er opplært til både å finne narkotika og til å være patruljehund, noe som ikke er så vanlig blant politihunder. Pelles alder var også et viktig moment og ifølge retten ville Pelle frem til den ble pensjonert, være mest nyttig som politihund. I tillegg er Pelle blitt en enda viktigere ressurs for Oslo politidistrikt, etter at tallet på politihunder der sank fra 21 til 17. På den andre siden viste en politifaglig vurdering at på bakgrunn av den hendelsen hvor Pelle angrep barnet, kunne ikke hunden lengre benyttes på lik linje med andre patruljehunder i den dagligdagse tjenesten. Retten konkluderte med at Pelles nytteverdi som politihund var stor, men ikke større en det politihunder vanligvis har.¹⁸⁵ Pelle sin nytteverdi for eieren som hundefører i politiet ble vurdert til å være av en litt annen karakter. Dette på bakgrunn av at eieren hadde en hund til, som i nær fremtid ville bli godkjent som enten narkotika- eller patruljehund.¹⁸⁶

Etter å ha foretatt hele forholdsmessighetsvurderingen kom retten til at den utrygghetsfølelsen Pelle medførte menneskene i nabolaget ville gå ut over livskvaliteten deres, i den grad at det ville overstige det de måtte tåle selv om Pelle hadde stor nytteverdi som politihund. Retten

¹⁸³ TOSLO-2014-95623 avsnitt 6 under hundelova § 18 første ledd under den konkrete vurderinga under retten si vurdering.

¹⁸⁴ Ibid. avsnitt 7.

¹⁸⁵ Ibid. avsnitt 16 og 17.

¹⁸⁶ Ibid. avsnitt 18.

konkluderte med at Pelle ikke kunne oppholde seg i nabolaget til eieren og at hunden måtte avlives dersom den ikke kunne omplasseres.¹⁸⁷ I vurderingen av om hunden kunne omplasseres etter hundeloven § 18 andre ledd, kom retten til at omplassering var både «*praktisk mulig*» og «*forsvarlig*».¹⁸⁸

5.7.3 Bør normalt avlives

En grundig gjennomgang av både forarbeider og Pelle-saken viser hvordan hundeloven § 18 fjerde ledd bokstav a skal forstås. Til tross for at bestemmelsen gir uttrykk for at hovedregelen der en hund har påført barn en «*vesentlig skade*» skal være avliving, finnes det en åpning for unntak, jf. ordet «*normalt*» bør avlives. Det kan tenkes ekstraordinære situasjoner som taler mot avliving, dette spesielt i situasjoner hvor eldre barn for eksempel har provosert hunden eller ikke tatt nok hensyn til den. Forarbeidene taler for at det skal foretas en vurdering av om avlivingsvedtaket fremstår som et «*uforholdsmessig tiltak*» og Pelle-saken avklarer at det skal vurderes om det er «*praktisk mulig*» og «*forsvarlig*» å omplassere hunden. Konklusjonen er at selv om det i § 18 fjerde ledd står at bokstav a gjelder foran de generelle reglene i bestemmelsens første og annet ledd, så skal vurdering etter første og andre ledd allikevel finne sted.

6 Forslag til endringer i loven

6.1 Bakgrunn for lovforslaget

Etter et tett samarbeid med Norsk Kennel Klub¹⁸⁹, fremmet Venstre og Stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn i 2017 et representantforslag om offentlig tryggleik og ansvarleg hundehald.¹⁹⁰ Etter innstilling fra Stortingets justiskomite¹⁹¹, traff Stortinget den 13. juni 2017 følgende vedtak i samsvar med innstillingen: «Vedtak 885 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en helhetlig gjennomgang av hundeloven av 2003 for å sikre at reglene om hundehold bygger på et godt og velfundert grunnlag.»¹⁹² Først var det

¹⁸⁷ Ibid. avsnitt 20 og 21.

¹⁸⁸ Ibid. avsnitt 7 under hundelova § 18 andre ledd under den konkrete vurderinga under retten si vurdering.

¹⁸⁹ «Revisjon av hundeloven – NKKs arbeid», NKK.no, u.å., <https://www.nkk.no/nkkno/revisjon-av-hundeloven-nkks-arbeid-article143260-7.html> (lest 20. april 2022).

¹⁹⁰ Dok. nr. 8:71 S (2016–2017) Representantforslag frå stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn om offentlig tryggleik og ansvarleg hundehald.

¹⁹¹ Innst. 340 S (2016–2017) Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn om offentlig tryggleik og ansvarleg hundehald.

¹⁹² Prop. 85 L (2021–2022) Endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold) s. 9 øverst venstre spalte.

Justis- og beredskapsdepartementet som hadde i oppgave å gjennomgå og vurdere hundeloven og dens behov for endringer. Landbruks- og matdepartementet (heretter LMD) overtok denne oppgaven da de tok over forvaltningsansvaret for hundeloven.¹⁹³

LMD har i et høringsnotat datert 1. september 2021 foreslått endringer i lov av 4. juli 2003 nr. 74 om lov om hundehold (hundeloven).¹⁹⁴ Departementet mottok 462 høringsvar og 400 av de hadde merknader.¹⁹⁵ Den 8. april 2022 fremmet LMD et forslag til lovvedtak for Stortinget.¹⁹⁶

Det var foreslått betydelige forbedringer i hundeloven og et av forslagene stilte til og med et kompetansekrav til hundeholderen. Økt kunnskap blant hundeholdere vil være med på å redusere risikoen for uønskede hendelser, samtidig som det vil styrke hundens rettigheter. Av hensyn til avhandlingens rammer, vil ikke dette forslaget omtales videre. Fokuset vil rettes mot noen forslag som er av interesse for avhandlingen og redegjøre for et av forslagene i høringsnotatet som ikke ble med i selve forslaget til lovvedtaket.

6.2 Definisjoner

6.2.1 Innledning

Under gjennomgangen av hundeloven kom det inn flere innspill som pekte på at begrepene og definisjonene i hundeloven var vanskelige å forstå. I høringsnotatet foreslo departementet at flere begreper skulle bli definert i § 2. Følgende vil noen av de nye definisjonene gjennomgås.

6.2.2 Skade på menneske

Gjeldende hundelov inneholder ikke en definisjon av vilkåret «skade». Departementet var enig med flere av innspillene om at det var behov for å definere dette vilkåret. I forslaget til lovvedtaket er «skade på menneske» definert i § 2 bokstav e som: «Bitt av tenner som berører hud med et visst trykk slik at det etterlater merke, men som ikke er en «betydelig skade» etter

¹⁹³ Dette skjedde gjennom kongelig resolusjon datert 1. mars 2019 (PRE-2019-03-01-171 Overføring av forvaltningsansvaret for lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven) fra Justis- og beredskapsdepartementet til Landbruks- og matdepartementet).

¹⁹⁴ Det kongelige landbruks- og matdepartementet, «Høringsbrev endring av lov om hundehold», Regjeringen, 2. september 2021, <https://www.regjeringen.no/contentassets/57c15ae2497b4071a1d79b83668bf6cb/horingsbrev-endring-av-lov-om-hundehold.pdf> (lest 15. april 2022).

¹⁹⁵ Prop. 85 L (2021–2022) s. 10 nederst høyre spalte.

¹⁹⁶ Ibid. helt øverst der det står dato.

bokstav f.»¹⁹⁷ Denne definisjonen innebærer at en skade som for eksempel er forårsaket med hundens klo, ikke vil oppfylle vilkåret «skade». Psykiske skader vil også falle utenfor definisjonen, siden slike skader ikke er «[...] direkte relatert til hundens adferd, det vil si at en slik skade ikke vil si noe om hvilken risiko hunden vil utgjøre i fremtiden.» Materielle skader vil heller ikke bli omfattet.¹⁹⁸

Etter gjeldende lov omfattet vilkåret «skadet» både de fysiske, psykiske og ideelle skadene.¹⁹⁹ I vurderingen la en også vekt på den type skrekk hunden har voldt og utgjorde for fremtiden. Det at vilkåret «skade» foreslås definert i loven innebærer en innskrenking av hva som vil falle inn under dette vilkåret fremover.

6.2.3 Betydelig skade på menneske

Dagens hundelov § 2 bokstav d definerer hva som er en «vesentlig skade». Dette er som behandlet i punkt 5.3.1 «skader som anses som kroppsskade etter straffeloven § 273». Departementet stilte seg negative til at straffelovens definisjon av «vesentlig skade» var benyttet i nåværende § 2 bokstav d. I den foreslåtte endringen er «vesentlig skade» på person endret til «betydelig skade på menneske». Definisjonen er å finne i § 2 bokstav f og lyder:

- «1. flere dype, punktformede sår som når dypt ned i underhuden eller penetrerer ned i muskulatur og som tydelig viser at det dreier seg om flere bitt, og at skaden er påført med en viss voldsomhet
2. utrivning, dyp flenge, i underhud eller muskulatur
3. bittlesjoner, som medfører tap av vev
4. bitt som medfører døden, uten at bittet i seg selv har forårsaket skader som nevnt i nr. 1 til 3»²⁰⁰

Med denne endringen ville departementet tydelig skille fra strafferettens definisjon av «kroppsskade». Ifølge departementet var dette «[...] formålstjenlig ettersom de skadene en hund påfører ikke nødvendigvis er de samme som de skader mennesker påfører hverandre.»²⁰¹ I den foreslåtte endringen er også definisjonen av betydelig skade delt opp i to ulike definisjoner, en

¹⁹⁷ Ibid. s. 44 nederst venstre spalte.

¹⁹⁸ Prop. 85 L (2021–2022) s. 201 øverst venstre spalte.

¹⁹⁹ Besvarelsens punkt 5.3.1 om vilkåret skadet i dagens hundelov.

²⁰⁰ Prop. 85 L (2021–2022) s. 212 høyre spalte.

²⁰¹ Ibid. s. 44 øverst høyre spalte.

for betydelig skader på mennesker og en for betydelig skader på dyr. Formålet som var å danne et tydeligere skille mellom skader på disse, er oppnådd og det hele virker mer strukturert.

I proposisjonen uttalte departementet at «Hensikten med å definere «betydelig skade» på denne måten er ikke å gradere hvor «straffverdig» bittet er, men å gi en definisjon som bruker bittets utforming til å si noe om angrepets karakter.»²⁰² Det å stille krav til bittets dybde og det at skaden må være påført med en viss voldsomhet, gjør at de tilfellene hvor hunden har bitt som en form for avvergende eller avvisende handling faller utenfor. Ifølge proposisjonen sikter ordlyden av «noe voldsomhet» til «[...] om hunden har bitt med den intensjonen om å påføre en skade, eller har handlet på måte som tilsier at den ikke har kontroll over hvilken skade den påfører.» Et bitt vil ha foregått med «*noe voldsomhet*» dersom hunden har «brukt et kjevetrykk som har gitt sårene en viss dybde, eller hunden har ristet på hodet og dermed forårsaket dype flenger». Av relevans i denne vurderingen vil det være hvor mange sår det er og hvor dype disse er. Den påførte skaden vil «[...] vise om bittet har hatt et sterkt kjevetrykk ved at områdene rundt tannavtrykkene er påført trykk eller klemskader». Det presiseres i proposisjonen at slike vurderinger må ses i sammenheng med hendelsesforløpet, fordi eksempelvis flenger kan også oppstå dersom skadelidte dro til seg hånden, eller da noen forsøkte å dra hunden bort samtidig som den bet. Dette kan resultere i at skadene blir større uten at det nødvendigvis stammer fra den handlingen som hunden foretok seg.²⁰³

Hva gjelder bestemmelsens punkt 2 om utrivning, dyp flenge i underhud eller muskulatur, har departementet presisert at skader fra en klo vil falle utenfor denne definisjonen. Ifølge departementet retter bestemmelsens punkt 3 om bittlesjoner som medfører tap av vev seg til at bittet ikke bare punkterer eller lager flenger, men river ut et stykke av vevet. Definisjonens punkt 4 kan for eksempel forekomme der en stor hund har ristet et lite barn.²⁰⁴

Av proposisjonen fremgår det at psykiske skader heller ikke skal falle under vilkåret «*betydelig skade*». Omfanget av psykisk skader vil ikke «[...] nødvendigvis [...] si noe om hundens faktiske handling eller hvorvidt hunden vil utgjøre en større fare enn en hvilken som helst annen hund i fremtiden.»²⁰⁵

²⁰² Ibid. s. 44 høyre spalte.

²⁰³ Ibid. s. 45 venstre og høyre spalte.

²⁰⁴ Ibid. s. 45 høyre spalte.

²⁰⁵ Ibid. s. 46 venstre spalte

6.2.4 Angrep

Vilkåret «*angrep*» blir brukt i flere av dagens hundelovs bestemmelser, men er dessverre ikke definert i loven. Departementet mottok flere innspill om at vilkåret kunne tolkes ulikt og ikke minst subjektivt, og foreslo derfor en definisjon som baserte seg på handlingen hunder gjør, og ikke motivet bak. Definisjonen er foreslått lovfestet i § 2 bokstav h og lyder: «Angrep: at en hund som ikke er sikret gjør en målrettet bevegelse mot et annet dyr eller et menneske med den hensikt å skade».

Det faktum at vilkåret «*angrep*» er nå foreslått så tydelig definert gjør at det vil utelukke mange av de situasjonene hvor en hund tidligere ble avlivet på bakgrunn av at den hadde «*angrepet*». Etersom definisjonen kun retter seg mot de hunder som ikke er sikret, vil de hundene som er sikret eller som befinner seg bak et gjerde falle utenfor definisjonen, og deres handlinger vil ikke oppfylle vilkåret «*angrep*». Det at definisjonen krever en målrettet bevegelse med den hensikten om å skade, vil utelukke de mange situasjoner hvor hunden var borti noen med et uhell eller hoppet opp på noen for å leke. Dette støttes opp av proposisjonen hvor det uttales at vilkåret «*angrep*» ikke vil omfatte hopping i forbindelse med hilsning og lek bjeffing, eller adferd som ikke gir et reelt grunnlag for frykt.²⁰⁶

6.2.5 Ensidig angrep

Den foreslåtte hundelovens § 2 bokstav i definerer vilkåret «*ensidig angrep*» som «et angrep som ikke kan ses som en direkte følge av en handling utført av et menneske eller et annet dyr». Begrepet erstatter «*uprovosert angrep*» som hittil har vært benyttet i dagens hundelov. Ordlyden «ensidig angrep» er valgt «[...] for å forsøke å få en mer objektiv beskrivelse av et angrep der det ikke er åpenbart at angrepet svarer på en tidligere handling fra en annen hund eller et menneske.»²⁰⁷ I de tilfeller der et menneske slår hunden eller hundens eier, vil en reaksjon fra hunden ikke anses som et «*ensidig angrep*». Dette vil også gjelde i de tilfeller der en annen hund angriper hundens eier.

²⁰⁶ Ibid. s. 145 høyre spalte.

²⁰⁷ Ibid. s. 47 høyre spalte.

6.3 Avliving eller omplassering av hund

6.3.1 Innledning

I forbindelse med lovgjennomgangen i 2019 har det kommet inn mange innspill som ga uttrykk for at det fremsto som at det var for lett å avlive hunder etter nåværende hundelov § 18. Det ble også nevnt at bestemmelsen burde ta mer høyde for en normal hundeatferd og for uhell. Innspillene ga uttrykk for at terskelen for å avlive en hund burde bli høyere, ettersom avliving skal være en siste utvei.²⁰⁸

Hva gjelder avliving eller omplassering av en hund etter angrep eller skade på tamrein, husdyr, hjortevilt eller andre hunder, har departementet valgt å etablere en ny bestemmelse for det i § 18 a. Grunnen til det var for å tydeliggjøre at det måtte foretas to ulike vurderinger når hunden hadde angrepet eller skadet et menneske sammenlignet med at hunden hadde angrepet eller skadet andre dyr. Det er klart en fordel at dette er skilt ut i egne bestemmelser, ettersom det nå er mer oversiktlig.²⁰⁹

Det er foreslått å endre den nye § 18 sin overskrift til «Avliving eller omplassering av en hund etter angrep eller skade på menneske når det er nødvendig for å avverge fremtidig risiko». Dette til forskjell fra nåværende overskrift om «Avliving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser.» Denne endringen er ment å synliggjøre at bestemmelsen gjelder tiltak som skal forebygge en fremtidig skade, jf. «*avverge fremtidig risiko*», og ikke utgjøre en straff for hundeholders brudd på loven,²¹⁰ slik nåværende overskrift og avlivings bestemmelse har vært tolket av noen.

6.3.2 Første ledd

Endringsforslagets første ledd første setning lyder: «Politiet kan vedta å avlive en hund som har angrepet eller skadet et menneske dersom ikke dette fremstår som et uforholdsmessig tiltak.» Det at begrepene «*angrep*» og «*skade*» er foreslått definert i loven medfører mer rettsikkerhet rundt selve vurderingen og mindre vilkårlig behandling av om hunden har oppfylt et eller begge av disse vilkårene. Hva gjelder forholdsmessighetsvurderingen uttales det i proposisjonen at «På grunn av ny kunnskap om hund ser departementet det som nødvendig å øke listen over

²⁰⁸ Ibid. s. 133 punkt 10.4.2 Behovet for lovendring.

²⁰⁹ Prop. 85 L (2021–2022) s. 134 venstre spalte.

²¹⁰ Prop. 85 L (2021–2022) s. 145 øverst venstre spalte.

momenter som kan være relevante i slike saker.» I dagens hundelov er de momentene som det skal særlig legges vekt på i forholdsmessighetsvurderingen å finne i § 18 første ledd tredje og fjerde setning, mens i den foreslåtte § 18 er de opplistet fra bokstav a til g for å gjøre de tydeligere.²¹¹ I det følgende skal hvert av momentene presenteres og omtales kort.

Første ledd bokstav a: «hvilken fare som har vært til stede, blant annet om det er et barn som har vært angrepet». Ifølge proposisjonen skal hundens farepotensiale tillegges vekt ved vurderingen av hvilken fare som har vært til stede. Momenter som er av relevans i en slik vurdering er hundens størrelse, kraft og kjevetrykk. I vurderingen skal det legges vekt på om skaden kunne blitt verre, ved å se på om bekledningen til den fornærmede har vært med på å begrense skaden, eller om hunden ble forhindret til å fortsette slik at angrepet ble avverget.²¹²

Bokstav b: «omfang og type av påført skade, blant annet om det er barn som er påført skade, men det økonomiske tapet etter påført skade skal ikke tillegges vekt». Av proposisjonen fremgår det at bittets utforming vil kunne si noe om hundens atferd og at det er på bakgrunn av det at skadens type og omfang må tillegges vekt. Det vises til at det finnes flere ulike grunner til hvorfor hunder biter og at de biter på forskjellige måter. For eksempel kan de «[...] nappe med fortennene i oppildnet lek, de kan bite med hjørnetennene for å beskytte et gode eller i selvforsvar, men de kan også i rent uhell ramme noen som kommer i veien for en hund som egentlig sikter på et annet mål.». Et menneske risikerer å bli bitt hvis det kommer mellom to hunder som «slåss» med hverandre. For å vurdere angrepets og bittets alvor må det ses på hvor hardt bittet var, hvor mange ganger hunden bet og hva som var motivet for bittet.²¹³ Hva gjelder psykiske skader har departementet presisert at disse ikke skal tillegges vekt.²¹⁴

Bokstav c: «hvorvidt den som er blitt angrepet eller skadet helt eller delvis har provosert et angrep». I vurderingen må det legges vekt på om reaksjonen er en normal reaksjon fra hundens side i den gitte situasjonen. Det at en person ulovlig kommer inn på hundeholderens eiendom og i tillegg virker truende, vil vekke reaksjoner hos mange hunder. Det samme gjelder dersom en person truer hundens familie eller hunden. Ikke enhver reaksjon fra hunden er unnskyldelig

²¹¹ Prop. 85 L (2021–2022) s. 145 høyre spalte.

²¹² Prop. 85 L (2021–2022) s. 146 venstre spalte.

²¹³ Ibid. s. 146 høyre spalte og s. 147 venstre spalte.

²¹⁴ Ibid. s. 206 nederst høyre spalte.

og hvis hundeholderen vet at hunden for eksempel reagerer på postmannen, må hundeholderen sikre en trygg adgang slik at hunden ikke angriper vedkommende.²¹⁵

Bokstav d: «den risikoen hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden». Departementet uttaler at det her er spørsmål om hunden utgjør en høyere risiko for angrep på mennesker enn en gjennomsnittshund. Momenter av relevans er «[...] om hunden har opptrådt irregulært i et helt spesielt tilfelle, om hunden har utvist aggressiv adferd tidligere, om det har vært flere angreps- eller bitesituasjoner tidligere, eller om hunden for øvrig innebærer en sikkerhetsrisiko for allmenheten.»²¹⁶ Departementet uttaler at i de tilfeller hvor risikoen knytter seg til hundeholdet og ikke selve hunden, vil andre virkemidler være mer aktuelle, jf. hundeloven § 17.²¹⁷

Bokstav e: «hundens nytteverdi, men hundens økonomiske verdi skal ikke tillegges vekt». Dersom en førerhund som har gjennomgått flere års trening forårsaker skade vil det være rimelig å vurdere andre virkemidler som kan forebygge fremtidig skade.²¹⁸

Bokstav f: «om særskilte forhold ved hundens helse har medvirket til at hunden utøvet uønsket adferd». Proposisjonen viser til at hunder som føler på smerte, vil kunne oppføre seg på en uønsket måte. En hund kan glefse eller bite dersom et menneske berører den på en plass hvor den har vondt. For det tilfelle at hundens tilstand kan behandles vil den fremtidige risikoen reduseres og det vil tale mot avliving av hunden.²¹⁹

Bokstav g: «om det finnes andre tiltak som kan forebygge fremtidig risiko». Proposisjonen viser til de tiltakene som befinner seg i lovens § 17 første og andre ledd. Personer som har hunder som kan utgjøre en fare for andre, må sette inn tiltak for å avverge videre fare. Departementet understreker at «Avliving skal være siste utvei, og vil ikke være forholdsmessig dersom man kommer til at andre tiltak ville ha ført til et tilfredsstillende resultat.»²²⁰

²¹⁵ Ibid. s. 147 øverst høyre spalte.

²¹⁶ Ibid. s. 147 høyre spalte.

²¹⁷ Ibid. s. 148 venstre spalte.

²¹⁸ Ibid. s. 148 venstre og høyre spalte.

²¹⁹ Ibid. s. 148 høyre spalte.

²²⁰ Ibid. s. 148 nederst høyre spalte.

I proposisjonen presiseres det at listen med momentene ikke er uttømmende og at også andre momenter vil være av relevans. De opplistede momentene vil bli omtalt i en veileder til hundeloven.²²¹

6.3.3 Andre ledd

Endringsforslagets § 18 andre ledd som lyder «Vurdering etter første ledd bokstav f skal utføres av en autorisert veterinær.» er ikke å finne i nåværende hundelov. Denne bestemmelsen er helt ny, og departementet er av den oppfatning at opplysninger fra veterinær vil gi politiet et bedre grunnlag for å vurdere hundens helsetilstand.²²² Vurderingen av «om særskilte forhold ved hundens helse har medvirket til at hunden utøvet uønsket adferd» skal utføres for hundeholderens regning.²²³ Denne vurderingen åpner for en mer rettssikker behandling rundt avlaving av hunder som på bakgrunn av sin helsetilstand har påført noen en skade.²²⁴

6.3.4 Tredje ledd

Endringsforslagets tredje ledd viderefører nåværende § 18 andre ledd om at politiet skal søke å omplassere en hund dersom det anses «*praktisk mulig*» og «*forsvarlig*». Departementet presiserer at omplassering skal kun finne sted dersom faremomentet ved hunden forsvinner for det tilfelle at den omplasseres.²²⁵ Omplassering kan være aktuell der hundens atferd kan korrigeres på en enkel måte, eller der det ikke er forhold ved hunden som er problemet, men der det er hundeholderen som er årsaken til hendelsen. Omplassering er ikke ytterligere behandlet i proposisjonen, og ettersom det er godt omtalt i punkt 5.5, går jeg derfor ikke nærmere inn på dette her.

6.3.5 Fjerde ledd

Av endringsforslagets § 18 fjerde ledd fremgår det at «En hund som har påført et menneske betydelig skade bør normalt avlives.» Vilkåret «*betydelig skade*» skal slik det er foreslått

²²¹ Ibid. s. 146 venstre spalte.

²²² Ibid. s. 150 venstre spalte.

²²³ Ibid. s. 207 øverst høyre spalte.

²²⁴ Dersom nåværende hundelov hadde inneholdt denne bestemmelsen ville skjebnen til hunden Baltus mest sannsynlig blitt annerledes. I LG-2015-206168 fant retten at vedtaket om avlaving av hunden var gyldig. På tidspunktet Baltus bet et 8 år gammelt barn i ansiktet, hadde hunden vært syk, med urinveisinfeksjon og forandringer i albueledd. I tillegg til det hadde hunden spist og drukket lite over flere døgn og det var svært varmt den dagen hendelsen fant sted. Lagmannsretten uttalte at «*Til tross for at den møtende veterinær ga uttrykk for at hun for sin del ville tatt hunden bort fra den situasjon hun har fått beskrevet, vil retten presisere at den ikke bebreider noen for at dette ikke skjedde.*»

²²⁵ Prop. 85 L (2021–2022) s. 146 øverst venstre spalte.

definert, gjelde omfattende skader og at hunden har handlet med en viss voldsomhet og med et formål om å skade. Departementet presiserer at ordene «*bør*» og «*normalt*» tilsier at det må foretas en forholdsmessighetsvurdering. Politiet må vurdere de samme momentene som er nevnt i første ledd når de skal avgjøre om det skal gjøres unntak fra hovedregelen. Terskelen for å unnlate avliving ligger høyere i slike tilfeller.²²⁶

Endringsforslagets fjerde ledd skiller seg fra nåværende § 18 fjerde ledd bokstav a som lyder: «En hund som har påført barn vesentlig skade, bør normalt avlives.» I endringsforslaget nevnes det heller ikke noe om at bestemmelsen skal gjelde foran de generelle reglene i første og annet ledd, slik dette er presisert i dagens hundelov. Det faktum at «barn» er skiftet ut med «menneske», kan virke som at barn ikke har et særskilt vern lengre. Realiteten er at barn fortsatt har dette vernet, noe som kan leses ut av endringsforslagets § 18 første ledd bokstav a, som presiserer at det i en forholdsmessighetsvurdering skal ses på «om det er barn som har vært angrepet».

6.3.6 Kommentarer

6.3.6.1 Utrygghetsfølelse

I dagens hundelov har den utrygghetsfølelsen hunden og hundeholdet kunne antas å medføre i fremtiden vært noe som det måtte legges særlig vekt på, jf. § 18 første ledd tredje punktum. I proposisjonen uttalte departementet at «Begrepet «*utrygghetsfølelse*» er et subjektivt begrep, og hva som gir en «*utrygghetsfølelse*» vil avhenge av den konkrete personens individuelle forståelse og personlige meninger og erfaringer.» Det å videreføre den delen om «*utrygghetsfølelse*» ville føre til «vilkårlige tolkninger og uforutsigbarhet». Endringsforslagets § 18 første ledd bokstav d om «den risikoen hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden» vil ifølge departementet fange opp den fremtidige risikoen hos hunden etter objektive vurderinger.²²⁷

Det er veldig fremtredende at begrepet «*utrygghetsfølelse*» er tatt ut av loven, ettersom utgangspunktet for en vurdering av hundens atferd og selve hundeholdet, må være hvordan noen med kunnskap om normal hundeatferd og hundehold oppfatter situasjonen og ikke basere seg på noens subjektive utrygghetsfølelse.

²²⁶ Ibid. s. 150 venstre spalte og 207 høyre spalte.

²²⁷ Ibid. s. 147 nederst høyre spalte og s. 148 øverst venstre spalte.

6.3.6.2 Dagens tredje ledd ikke foreslått videreført

Bestemmelsen som er å finne i dagens hundelov § 18 tredje ledd: «Hvis hundeholdet ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig, kan vedtak om avliving eller omplassering omfatte alle andre hunder som hundeholderen har hånd om.» er heller ikke foreslått videreført. Et sikkerhetsmessigforsvarlig hundehold er ikke definert i nåværende hundelov, noe som har medført mye uklarhet og vilkårlig behandling. Det at bestemmelsen ikke videreføres taler for at det i en vurdering av om flere hunder skal avlives samtidig, skal foretas en egen vurdering for hver av hundene. Dette vil medføre mer forutsigbarhet og rettferdig behandling.²²⁸

6.3.6.3 Sakkyndig sin vurdering foreslått tatt ut

I høringsforslagets § 18 andre ledd første setning var det foreslått at dersom hundeholderen krevde det, skulle det innhentes en sakkyndig vurdering før det skulle fattes vedtak om avliving. Den sakkyndige vurderingen skulle basere seg på «[...] de faktiske forhold ved hendelsen, samt en medisinskfaglig vurdering og dokumentasjon av skade som er påført den skadelidte.» En slik vurdering skulle utføres av en sakkyndig som var utpekt av departementet, og vurderingen skulle gjøres for hundeholderens regning.

Mange av høringsinstansene var positive til bruk av sakkyndig.²²⁹ NOAH – for dyrs rettigheter uttalte blant annet at bruk av sakkyndig burde være hovedregelen og at det ikke skulle være nødvendig for hundeholderen å måtte kreve dette.²³⁰ Politidirektoratet mente at på den ene siden kunne en sakkyndig vurdering gi politiet «[...] et viktig verktøy dersom de er i tvil om det er riktig å avlive hunden og vil sikre hensynet til sakens opplysning.» der det ikke forelå en «*betydelig skade*». På den andre siden var de bekymret for at adgangen til å benytte seg av en sakkyndig ville medføre økt ressursbruk og forlenget saksbehandlingstid.²³¹

Til manges store overraskelse landet departementet på å videreføre dagens rettstilstand som ikke inneholder noen bestemmelser om bruk av sakkyndig og som er skeptisk til «utstrakt testing av hunden og behovet for hundesakkyndige i saken», slik dette fremgår av forarbeidene.²³² Departementet anser at politiet har den nødvendige kompetansen til å foreta

²²⁸ Det kan tenkes at skjebnen til pyreneerhundene hadde blitt annerledes dersom saken ble behandlet etter den foreslåtte lovendringen.

²²⁹ Norsk Kennel Klubb, Rådet for dyreetikk, Norsk Dyrepleier- og Assistentforening var noen av dem, jf. Prop. 85 L (2021–2022) s. 149.

²³⁰ Dyrepleierne i Akademikerne og Bodø Agilityklubb støttet seg også til det, jf. Ibid.

²³¹ Prop. 85 L (2021–2022) s. 149 venstre spalte.

²³² Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

vurderinger av hunden og hendelsesforløpet basert på den innsamlede dokumentasjonen. Det kan reises spørsmål om dette medfører riktighet.

7 Avsluttende bemerkninger

Slik vilkårene for avliving av hund er lovfestet i § 18 i dag innebærer de noen grunnleggende svakheter som skal omtales kort i dette kapitlet. Det faktum at dagens hundelov § 18 ikke innebærer definisjoner på begreper som «*angrep*» og «*skade*» er urovekkende og har dessverre ført til mange urimelige og vilkårlige avgjørelser. Det er ikke til å legge skjul på at disse begrepene forstås forskjellig av en politimann, en dommer og en hundesakkyndig. Det at den foreslåtte lovendringen har klare definisjoner på mange av vilkårene medfører en kunnskapsbasert og mer presis tilnærming til når vilkårene for en avliving er oppfylt.

Videre er det bekymringsfullt at §18 ikke regulerer tilfeller hvor en hund har glefset til noen eller bitt vedkommende som følge av at hunden er syk eller har det vondt. Det er av stor betydning at det i endringsforslaget § 18 første ledd bokstav f, foreslås faglige vurderinger av hunder før det skal fattes vedtak om avliving eller omplassering. Uheldige situasjoner kan oppstå og det er vesentlig at loven tar hensyn til slike.

Omplassering av hund burde ha en mer sentral rolle i loven, all den tid den er et effektivt virkemiddel mot et uønsket hundehold. Det er uheldig at loven ikke definerer begrepene «*praktisk mulig*» og «*forsvarlig*» som er vilkårene for omplassering. Det faktum at forarbeidene heller ikke gir en klar føring på dette kan medføre uklarhet og ulik behandling. Slik § 18 er utformet i nåværende og foreslåtte lov fremstår omplassering som andre valg i forhold til avliving, når det egentlig burde fremstilles som førstevalg. Dette på bakgrunn av at avliving er det første som er regulert i bestemmelsen. Omplassering skal være aktuell i de tilfeller hvor det er hundeholderen som er problemet, men også i de tilfeller hvor faren som hunden medfører kan avhjelpest ved å benytte seg av andre forebyggende virkemidler. Disse kan f.eks. være påbud av tidsbegrenset bruk av munnkurv, inngjerding av eiendom hvor hund oppholder seg, pålegg om at hunden kun kan luftes av bestemte personer eller ved å gi forbud mot at hunden oppholder seg på bestemte områder.²³³ Dessverre viser rettskildebildet at omplassering stort sett kun har vært aktuelt i de tilfeller hvor det var hundeholderen som var problemet, og ikke i de tilfeller hvor faren som hunden medførte kunne avhjelpest.

²³³ Hundeloven § 17 og den foreslåtte § 17.

I flere av sakene hvor hunden skapte «utrygghetsfølelse» i nabolaget, kom retten til at hunden ikke var egnet for omplassering. Det blir spennende å se hvordan retten vil praktisere omplassering fremover nå som momentet «utrygghetsfølelse» er foreslått fjernet.

Jeg støtter ikke departementet i avgjørelsen om å videreføre dagens rettstilstand som ikke inneholder noen bestemmelser om bruk av sakkyndig. Det aller viktigste er at det lovfestes et krav om at hunden må vurderes av en sakkyndig før det treffes et avlivingsvedtak. Grunnen til at dette er så viktig er at ikke alle i politiet har kunnskap om hund og hundeatferd, og burde av den grunn ikke være de eneste som avgjør hundens skjebne.²³⁴ Bruk av en sakkyndig vil bidra til sakens opplysning, til å sikre hundeholderens og hundens rettsstilling, samt medføre en objektiv behandling basert på riktig kunnskap og erfaring.²³⁵ Den sakkyndige sin vurdering må være et krav, uavhengig av om hundeeieren ønsker det eller ikke. Til slutt burde det presiseres i loven at den sakkyndige sin vurdering skal tillegges vekt. I rettspraksis vises det til s. 155 i forarbeidene og uttales at det knyttes tvil rundt den sakkyndige sin vurdering.²³⁶ Disse forarbeidene er 20 år gamle og helt klart utdaterte.

Det er på tide med en fornyet og bedre hundelov, og på samme tidspunkt som avhandlingen min blir ferdigstilt, sitter næringskomiteen på Stortinget og arbeider med den. Fristen for å komme med innspill var 3. mai, og både jeg og mange andre har sendt innspill og håper på at de ovenfor nevnte punkter og andre blir med i den nye loven som skal ha sin første behandling i Stortinget den 24. mai 2022.

²³⁴ Til tross for at noen i politiet har kunnskap om hund og hundeatferd, vil de fortsatt ikke ha den riktige fagkyndige kunnskapen og erfaringen som en hundesakkyndig besitter. Den hundesakkyndige vil gi politiet en faglig og objektiv vurdering som belyser saken på en best mulig måte.

²³⁵ Det vil kreve en særlig kunnskap for å kunne uttale seg objektivt om den foreslåtte § 18 første ledd bokstav d: «den risiko hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden», f: «om det er særskilte forhold ved hundens helse som medvirket til at hunden utøvte en uønsket adferd» og g: «om det finnes andre tiltak som kan forebygge fremtidig risiko».

²³⁶ Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) punkt 13.5.1.2 s. 155.

Referanseliste

Norske lover

Opphevet: Magnus Lagabøters landslov av 1274.

Opphevet: Kong Christian den Fjerdes norske Lovbog av 1604.

Opphevet: Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov.

Opphevet: Lov 9. juli 1926 nr. 4 om ansvar for skade på bufe ved hund m.v.

Opphevet: Lov 9. juni 1978 nr. 49 § 29 om reindrift (reindrifftsloven).

Opphevet: Lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl og farlige hunder (kamphundloven).

Lov 15. april 1687 Kong Christian den Femtis norske Lov.
(Deler av den er fortsatt en del av Norges Lover.)

Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven).

Lov 4. juli 2003 nr. 73 om hundehold (hundeloven).

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).

Forskrift

Forskrift 25. oktober 1991 nr. 718 Midlertidig forskrift om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.

Norske lov forarbeider og andre offentlige dokumenter

NOU 1992: 32 Bedre struktur i lovverket. Lovstrukturutvalgets delutredning II.

Ot.prp. nr. 11 (1928) Om forandringer i straffeloven.

Ot.prp. nr. 45 (1990-1991) Om midlertidig lov om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.

Ot.prp. nr. 8 (2000-2001) Om lov om endring av midlertidig lov av 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.

Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) Om lov om hundehold (hundeloven).

Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28.

Prop. 85 L (2021–2022) Endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold).

Innst. O. nr. 91 (2002-2003) Innstilling fra justiskomiteen om lov om hundehold (hundeloven).

Innst. S. nr. 183 (1997-1998) Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Grethe Fossli og Jon Olav Alstad om likebehandling av hunder som angriper bufe og barn.

Innst. 340 S (2016–2017) Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn om offentlig tryggleik og ansvarleg hundehald.

Dok. nr. 8:71 (1997-1998) Forslag fra stortingsrepresentantene Grethe Fosli og Jon Olav Alstad om likebehandling av hunder som angriper bufe og barn.

Dok. nr. 8:71 S (2016–2017) Representantforslag frå stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn om offentlig tryggleik og ansvarleg hundehald.

Norsk rettspraksis

Avgjørelser fra Høyesterett

HR-2018-1057-A.

HR-2018-1058-A.

HR-2022-222-U.

Avgjørelser fra Lagmannsrett

Gulating lagmannsrett LG-2014-207441.

Gulating lagmannsrett LG-2015-206168.

Hålogaland lagmannsrett 21-144139ASD-HALO.

(Jeg ba om å få den tilsendt, ettersom den ikke er tilgjengelig på lovdata. Min veileder har sagt at jeg ikke trenger å legge den som vedlegg.)

Avgjørelser fra Tingretten

Oslo tingrett TOSLO-2014-95623.

Trondenes tingrett TTRES-2020-132825.

Vestre Finnmark tingrett, Hammerfest 21-019274TVI-TVFI.

(Jeg ba om å få den tilsendt, ettersom den ikke er tilgjengelig på lovdata. Min veileder har sagt at jeg ikke trenger å legge den som vedlegg.)

Politidirektoratets vedtak

VPOD-2018-110.

Juridisk litteratur

Nygaard, Nils, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2. utgave, Universitetsforlaget 2004.

Skoghøy, Jens Edvin A, *Rett og rettsanvendelse*, Universitetsforlaget 2018.

Andre kilder

Backer, Inge Lorange, «Rundskriv om hundeloven», Regjeringen, 20. januar 2004, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-om-hundeloven/id279357/> (lest 19. januar 2022).

Bertling, Johanne K., «Et forvaltningsrettslig blikk på Forskrift om hunder», Masteroppgave i rettsvitenskap, Våren 2012, <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/4729/thesis.pdf?sequence=2> (lest 11. januar 2022).

Bratholm, Anders og Magnus Matningsdal, Lovkommentar: Straffeloven 1902 § 354, punkt 5.1., Juridika.no, u.å., <https://juridika.no/no/lov/1902-05-22-10/%C2%A7354/kommentar?q=354> (lest 16. januar 2022).

Chr. IVs NORSKE LOVBOK: Side 62, «Mandhelgebolk kapittel 20 tredje ledd», UiO Det humanetiske fakultet, u.å.,

<https://www.hf.uio.no/iakh/tjenester/kunnskap/samlinger/tingbok/lover-reskripter/chr4web/chr-IV-062.html> (lest 12. januar 2022).

Chr. IVs NORSKE LOVBOK: Side 62, «Mandhelgebolk kapittel 20 tredje ledd fotnote 1», UiO Det humanetiske fakultet, u.å.,

<https://www.hf.uio.no/iakh/tjenester/kunnskap/samlinger/tingbok/lover-reskripter/chr4web/chr-IV-063.html> (lest 12. januar 2022).

Det kongelige landbruks- og matdepartementet, «Høringsbrev endring av lov om hundehold», Regjeringen.no, 2. september 2021,

<https://www.regjeringen.no/contentassets/57c15ae2497b4071a1d79b83668bf6cb/horingsbrev-endring-av-lov-om-hundehold.pdf> (lest 15. april 2022).

Ellefsen, Vegard Unger og Stig Bolme «Retten har bestemt at Teddy (7) kan avlives»,

NRK.no, 6. september 2021, <https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/retten-har-bestemt-at-teddy-7-kan-avlives-1.15638979> (lest 6. september 2021).

Gisle, Jon, «Christian 4s Norske Lov», Store norske leksikon, 31. desember 2020,

https://snl.no/Christian_4s_Norske_Lov (lest 11. januar 2022).

«Kong Christian Den Femtis Norske Lov», Jusleksikon, 26. mars 2017,

https://jusleksikon.no/wiki/Kong_Christian_Den_Femtis_Norske_Lov (lest 12. januar 2022).

Kong Christian den femtes Norske Lov af 15de April 1687 «Sjette bok kapittel 10 artikkel 2»,

Nasjonalbiblioteket s. 412, u.å., https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2006112100032?page=411 (lest 12. januar 2022).

Kong Christian den femtes Norske Lov af 15de April 1687, «Sjette bok kapittel 10 artikkel

6», Nasjonalbiblioteket s. 413, u.å., https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2006112100032?page=412 (lest 12. januar 2022).

Norsk Kennel Klub, «Hundeloven Erfaringsrapport fra Norsk Kennel Klub» s. 2, NKK.no,

u.å., <https://www.nkk.no/getfile.php/131969717->

[1516957662/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/NKK%20mener/Hundeloven-Erfaringsrapport-fra-Norsk-Kennel-Klub.pdf](https://www.nkk.no/1516957662/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/NKK%20mener/Hundeloven-Erfaringsrapport-fra-Norsk-Kennel-Klub.pdf) hentet 14. (lest 15. januar 2022).

Nygaard, Nils, Norsk Lovkommentar: Bufeloven, note 7, Rettsdata, u.å.,
<https://min.rettsdata.no/Dokument/gL19260709z2D4?directHit=1&dq=bufelov¬eid=gN19260709z2D4z2E7> (lest 14. januar 2022).

Rønningsbakk, Kjell, *For et trygt hundehold Beretningen om hvordan Norge fikk en hundelov*, Masteroppgave 30. mai 2011. (Fått den tilsendt av Kjell Rønningsbakk. Min veileder har sagt at jeg ikke trenger å legge den som vedlegg.)

«Revisjon av hundeloven – NKKs arbeid», NKK.no, u.å.,
<https://www.nkk.no/nkkno/revisjon-av-hundeloven-nkks-arbeid-article143260-7.html> (lest 20. april 2022).

Taranger, Absalon, «Magnus Lagabøters landslov (VII. Landsleiebolken)», Heimskringla.no 29. januar 2017,
[https://heimskringla.no/wiki/Magnus_Lagab%C3%B8ters_landslov_\(VII._Landsleiebolken\)#Kap._38._Om_hund_biter_folks_buf.C3.A6](https://heimskringla.no/wiki/Magnus_Lagab%C3%B8ters_landslov_(VII._Landsleiebolken)#Kap._38._Om_hund_biter_folks_buf.C3.A6) (lest 09. januar 2022).

Tørstad, Tormod, Kjell Rønningsbakk og Roger Åsheim, «Leserinnlegg», Hundebitt.no, u.å.,
<http://www.hundebitt.no/leserinnlegg-adressa.htm> (lest 19. januar 2022).

Tørstad, Tormod, Kjell Rønningsbakk og Roger Åsheim, Hundebitt.no, u.å.,
<http://www.hundebitt.no/> (lest 17. januar 2022).

Vedlegg

Vedlegg 1:

STATISTIKK HUNDESAKER M.V.

1. Generelt

Det har vært en økning i antall anmeldelser de siste årene (bortsett fra 2018.). Årsaken til dette er nok sammensatt. Det er dessverre ikke mulig å komme med sikkert datamateriale her.

Litt statistikk t.o.:

Ca. 5000 mennesker blir årlig bitt av hund i den grad at de trenger legebehandling. Tallene er hentet inn fra legevakter og sykehus rundt om i landet. Kun et fåtall av disse blir anmeldt og enda færre ender opp i rettssystemet.

Ni personer er drept av hunder i Norge de siste ca. 20 årene – de to siste var en to-åring i 2014 og et barn på 18 måneder i 2021.

Det er viktig å huske på at hundesaker har et forvaltningsrettslig- og et strafferettslig spor.

Det strafferettslige sporet tar for seg et mulig straffeansvar for hundeholderen og ligger under påtalemyndighetens ansvar. Det henvises til påtalemyndigheten for svar som tilligger straffesporet.

Politidirektoratet har kun ansvaret for det forvaltningsrettslige sporet behandler hundesaken (dvs. f.eks. vilkårene for avlaving og omplassering m.v.) etter hundelovens regler i tråd med de forvaltningsrettslige regler i et ordinært to-instans klageorgansystem. Forvaltningens vedtak i første instans (politidistriktet) kan klages over til Politidirektoratet og føres videre til retten dersom klagen ikke gis medhold. Hensynene bak hundeloven retter seg utad mot samfunnet og er av forebyggende karakter. Formålet med loven er å *"bidra til å fremme et hundehold som varetar hensyn til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden"*, jf. § 1 andre ledd. For å ivareta sikkerheten kan politiet iverksette en rekke umiddelbare tiltak etter reglene i hundeloven § 17. Videre kan politiet etter hundeloven § 24 første ledd litra f kan politiet ta hånd om, omplassere, selge eller om nødvendig avlive en hund dersom vilkårene i § 18 er til stede. Hundeloven § 18 første ledd gir politiet hjemmel for å fatte vedtak om avlaving av hund som har *"angrepet eller skadet et menneske"* dersom dette ikke fremstår som et *"uforholdsmessig tiltak"*.

Det vises til at Høyesterett den 06.06.2018 avsa to dommer vedrørende avlaving av hund (HR 2018-1057A og HR 2018 1058A).

Politidirektoratet er som nevnt klageorgan for hundesakene i forvaltningssporet. Alle politidistriktene arbeider etter de samme retningslinjer. Det arbeides kontinuerlig med å få til en lik praksis i alle politiets forvaltningssaker.

I forbindelse med Høyesteretts behandling av to saker om avlaving av hund (HR 2018-1057A og HR 2018-1058A) ble nedenforstående statistikk utarbeidet.

Tallene er ikke sikre fordi det kan forekomme bl.a. feilregistreringer og feil i søk.

2. Politidistriktenes vedtak om omplassering og avliving av hund 2014-2017 (i forvaltningsporet)

Politidistrikt	Omplassering	Avliving
Finnmark politidistrikt	3	4
Troms politidistrikt	0	0
Nordland politidistrikt	5	5
Trøndelag politidistrikt	1	4
Møre og Romsdal politidistrikt	0	4
Vest politidistrikt	1	1
Sør-Vest politidistrikt	11	13
Agder politidistrikt	0	0
Sør-Øst politidistrikt	7	14
Oslo politidistrikt	37	22
Øst politidistrikt	21	8
Innlandet politidistrikt	5	2
Samlet	91	77

Kilde: Tilbakemelding fra politidistriktene etter at disse har søkt i eget saksbehandlingssystem

